

DUNASZENTGYÖRGYI ÓVODA

NEVELÉSI PROGRAMJA

DUNASZENTGYÖRGY

2013.

Tartalomjegyzék

I. Bevezető.....	4.
Az óvodai nevelés alapelvei.....	5.
II. Gyermekkép, óvodakép.....	6.
Helyzetelemzés az óvodákról.....	6.
A tevékenységközpontú óvodai nevelés célja és feladatai.....	9.
III. Az óvodai nevelés feladatai.....	12.
1. Az egészséges életmód alakítása.....	12.
A gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése.....	12.
A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása.....	13.
A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet megteremtése.....	14.
2. Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása.....	15.
A csoportok szokásrendszerének kialakítása, a beszoktatás.....	15.
3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	16.
4. A gyermekek személyiség fejlesztése.....	17.
IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei.....	19.
Személyi, tárgyi feltételek, hetirend, napirend.....	19.
V. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai.....	21.
A fejlesztés tartalma.....	21.
A komplex foglalkozások rendszere.....	27.
VI. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére.....	37.
A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése.....	42.
A szociálisan hátrányos helyzetben lévők differenciált fejlesztése, fejlődésének elősegítése.....	46.
Tanulási kudarcnak kitett gyermekek felzárkóztatását segítő tevékenységek.....	46.
A gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő feladatok.....	47.
A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái.....	48.
Az óvoda működési, gondozási, nevelési-oktatási feltételei.....	48.
Hagyományok, szolgáltatás.....	49.
Eszközigény az óvodai neveléshez, oktatáshoz.....	51.
Óvodánk írásos dokumentumai.....	54.
Környezeti nevelési program.....	55.
Egészségnevelési program.....	62.
Legitimációs záradék.....	70.
Érvényességi rendelkezések.....	71.

A Dunaszentgyörgyi Óvoda Nevelési Programjának készítése során az alábbi dokumentumokat vettük figyelembe:

- nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról
- 277/1997. (XII.22.) Korm. rendelet a pedagógusa továbbképzéséről, a pedagógus szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 2/2005. (III.1.) OM rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 3/2002. (II.15.) OM rendelet a közoktatás minőségbiztosításáról és minőségfejlesztéséről
- 32/1997.(XI.5.) MKM rendelet a nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve és a nemzeti , etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 11/1994.(VI.8.) MKM rendelet, módosította a 30/2004. (X.28.) OM rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről
- 255/2009.(XI.20.) Korm. Rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjának módosításáról
- Fábíán Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program

I.

BEVEZETŐ

„Az elfogadás olyan, mint a termékeny talaj, mely lehetővé teszi, hogy a kis mag olyan gyönyörű virággá fejlődjön, amilyenné belső lehetőségei csak engedik. A talaj kioldja a mag fejlődési képességét, de ez a képesség maga benne rejlik a magban.

Csakúgy, mint a magban, a gyermekben is tökéletesen benne rejlik a fejlődés képessége.”
/Thomas Gordon/

Thomas Gordon gondolatainak igazságát valljuk. Minden gyermek önálló, külön személyiség, akit olyannak kell elfogadnunk, amilyen. Az elfogadás elősegíti, hogy segítségünkkel fejlődhessen, előreléphessen, az érzelmi egészség irányába mozduljon el, és belső lehetőségeit jobban megvalósíthassa. Ha ezt a bizalmat érzi a gyermek, akkor ő is hajlandó segítő, irányító kezünket elfogadni, s azzá válni, amivé csak lehetséges számára. Ezt a hivatást csak a gyermekeket szerető, értő, elfogadó ember végezheti eredményesen.

Alaptételként kezeljük minden gyermekről a pozitív tulajdonságok feltételezését és erősítését. A szeretettel, elfogadással, szakértelemmel párosuló nevelői munka meghozza "gyönyörű virágát" a gyermek személyiségének fejlődését, és viszont szeretetét, amely megújulásra ösztönöz, és erőt ad számunkra.

Programunk a "Óvodai nevelés országos alapprogram"- jára épült, a felülvizsgálat során kiegészítettük a 2009. november 20-án hatályba lépett Alapprogramban szereplő módosításokkal. Hangsúlyozza a gyermekközpontúságot, az óvoda funkcióinak, szerepének, nevelési rendszerének hatékonyságát. Az óvoda arculatát a nevelőtestületben együtt tevékenykedő óvodapedagógusok alakítják, pedagógiai hitükkel, módszereikkel, közösen vállalt értékeikkel. Nevelési programunkat a **Tevékenységeközpontú óvodai nevelési program** alapján fogalmazzuk meg, helyi sajátosságainkat, céljainkat figyelembe véve. Egyes helyeken kiegészítettük, máshol módosítottuk ezt a választott programot, hiszen nevelőtestületünk nyitott az innovációra.

Választásunkban megerősítettek bennünket azok a szülői vélemények, amelyek eddigi munkánkat elismerték. Elmondásuk szerint gyermekeik szívesen jönnek az óvodába, jól érzik magukat itt. Az általunk szervezett programokat, foglalkozásokat sikeresnek tartják. Az óvodában folyó pedagógiai munkát a szülők ismerik, és a kötetlen, játékos formában folyó nevelés értékeit elismerik.

A környezet adta lehetőségeket maximálisan kihasználjuk, rendszeresen kirándulni járunk. Kiemelt figyelmet fordítunk arra, hogy gyermekeink megismerjék közvetlen gyakorlás útján az alapvető közlekedési szabályokat, a helyszínen figyeljük meg a növények, állatok életét, őrizve élőhelyeiket. A természet védelmét, szeretetét így már óvodás korban elsajátítják.

Óvodánk udvarán, a szabadban kiváló lehetőség nyílik gyermekeink számára a természetes mozgások gyakorlására. A nagymozgásos játékeszközöket úgy válogattuk össze, hogy sokoldalúan fejlesszék a gyermekek mozgáskultúráját.

Azokban a családokban, ahol mindkét szülő dolgozik, a kisgyermek naponta legalább nyolc órát tölt az óvodában. Többségében a nagyszülők is dolgoznak, így kevesebb segítséget tudnak nyújtani a gyermeknevelésben. A szülők is fontosnak tartják, hogy az óvoda a gyermekük számára élmény teli, nyugodt légkört biztosítson, ahol megfelelő idő jut a legfontosabb tevékenységre, a játékra.

Nevelőtestületünk ezek figyelembevételével biztosítja az érzelmi biztonságot, a kiegyensúlyozott, vidám óvodai életet.

Az óvodai nevelés alapelvei

- A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása
- Gyermekközpontúság: elviekben és a gyakorlatban
- Elegendő idő, hely és eszköz biztosítása a játékra
- Nevelés elsődlegességének hangsúlyozása
- A nevelés során kiemelt helyet kell kapnia a cselekvésnek, a tevékenységnek
- Nyugodt, meleg, szeretetteljes nevelési légkör biztosítása, megfelelő gondoskodás és különleges védelem
- A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése
- Esélyegyenlőség megteremtésére törekvés
- A gyermekek differenciált egyéni fejlesztése a csoport, a közösség keretein belül
- A gyermekek fejlődéséhez nyugodt, kiegyensúlyozott egyéni utak biztosítása
- A gyermekek számára a lehető legnagyobb szabadságfokú mozgástér biztosítása, a gyermeki önállóság határainak fokozatos szélesítése
- A gyermeki jogainak érvényesítése, alapvető szabadságának tiszteletben tartása
- A gyermek mozgásigényének feltételek nélküli biztosítása
- A külső környezet felé nyitott nevelési légkör megteremtése
- Sajátos nevelési igényű gyermekek befogadása, fejlesztési igényeinek figyelembe vétele
- A hátrányokkal küzdő és a tehetséges gyermekek differenciált segítése
- Az óvodapedagógusok szakmai önállóságának maximális tiszteletben tartása

II.

GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

Gyermekképünk:

Komplex nevelői hatásokkal biztosítjuk, hogy az óvodánkba járó gyermekek öntevékeny, boldog, alkotni tudó személyisége erősödjön. Olyan tulajdonságokkal rendelkeznek gyermekeink, amelyek az eredményes életvezetés szempontjából lényegesek. Elfogadják a másságot, ismerik és képesek kielégíteni saját szükségleteiket. Nyitottak, eredményesen kommunikálnak, tudnak együttműködni társaikkal. Testi-lelki harmóniában vannak önmagukkal és környezetükkel. Fejlődésük önmagukhoz mérten folyamatos, amelyben természetes módon megmutatkozhat a kiemelkedő ugrásszerű fejlődés, a stagnálás, vagy esetenkénti visszaesés is.

Óvodaképünk:

Óvodánkban a ránk bízott gyermekeket úgy neveljük, fejlesztjük, hogy valamennyi tevékenységük megfeleljen életkori és egyéni sajátosságaiknak, fejlődési ütemüknek. Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseket a gyermek életkorához és egyéni képességeihez igazítjuk. Arra törekszünk, hogy biztosítsuk a nevelés optimális feltételeit, segítsük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.

A családokkal együttműködve, a családi nevelés kiegészítéseként biztosítjuk a gyermekek mindenek felett álló érdekének érvényesülését, a gyermeki szükséglet kielégítését.

Az óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkciókat az egészséges, biztonságos és derűs óvodai környezet megteremtésével teljesítjük ki. Változatos tevékenységi formák biztosításával a gyermeki személyiség sokszínű és differenciált fejlesztését valósítjuk meg, különös támogatásban részesítve a hátránnyal küzdőket.

Helyzetelemzés az óvodákról

Az önkormányzat – a törvény által megszabott alsó fokú oktatással kapcsolatos feladatainak ellátására – többcélú intézményt tart fenn Csapó Vilmos Óvoda és Általános Iskola néven. Ennek az intézménynek egyik tagintézménye az óvoda. Óvodánk két különálló épületben 4 csoporttal működik. Szakmailag önálló, gazdasági feladatokat nem lát el.

Az óvoda épületek nyugodt, csendes környezetben helyezkednek el, megközelítésük egyszerű. Az óvodások általában az óvodák vonzáskörzetéből járnak, de a szülők indokolt kérését figyelembe véve a másik óvodai körzetből is fogadunk gyermekeket.

A gyermekek nevelését 8 óvodapedagógus és 4 dajka látja el. Minden óvodapedagógus felsőfokú végzettséggel, 3 dajka a munkaköre ellátásához előírt szakképesítéssel, 1 dajka szakmunkás végzettséggel rendelkezik.

Programunk a dajka aktív jelenlétére, az óvodapedagógusokkal való összehangolt munkájára alapozva tartja megoldhatónak a nevelési feladatokat. Dajkáink konyhalány, udvaros és takarítói munkát is végeznek, ezért a nevelési folyamatban közvetlenül és tevékenyen nem tudnak részt venni. Egy kiegészítő takarító megoldhatná ezt a problémát, így dajkáink is részt vehetnének a nevelési terv megkövetelte nevelőmunkában.

A tárgyi feltételeink megfelelőek. Az óvodák külleme, állapota a folyamatos karbantartásnak, felújításnak köszönhetően megfelelő, de az I.sz. Óvoda kiegészítő helyiségei nem felelnek meg a mai kor és a gyermeklétszám követelményeinek (szűkös öltöző, mosdó, óvónői szoba hiánya).

Mindkét óvodában korszerű világítás, központi fűtés van, a mosdókban biztosított a meleg víz ellátás. Az elmúlt években megoldódott a csoportszobák bútorzatának cseréje is.

Az épületekhez megfelelő méretű játszóudvar tartozik. Udvari játékaink megfelelnek a biztonsági előírásoknak, alkalmasak a mozgásfejlesztés feladatainak megoldására.

Szemléltető eszköz készletünk megfelelő, de az elhasználódott eszközök pótlására mind kevesebb mértékben van lehetőségünk, ezért óvodapedagógusaink saját készítésű eszközökkel pótolják a hiányosságokat.

Az óvoda, mint nevelési intézmény, a 7 éven aluli gyermekek szeretetteljes gondozására, az egészséges életmód jó szokásainak kialakítására és zenei, vizuális és szóbeli anyanyelvi műveltség megalapozására vállalkozhat. Megerősíti, esetenként pótolja azokat az elemi szokásokat, amelyeket a család életrendje alakít ki a kisgyermekben. Aki óvodásként egészséges környezetben él, sokat és szabadon tevékenykedik, egész nap játszik és figyel, szeretettel foglalkoznak vele – egyéni adottságaitól függően – 6-7 éves korára megérik az iskolai rendre, kapcsolatokra, feladatokra.

Óvodánkban arra törekszünk, hogy megteremtsük a társadalom minden rétegéből érkező gyermekek nevelésének optimális feltételeit.

A szülők igénylik az óvoda oktató-nevelő munkáját. Véleményük az óvodáról jó, gondjainkat reálisan látják. Többségük figyelemmel kíséri gyermeke óvodai fejlődését, részt vesznek programjainkon, társaink a nevelésben. A szülőkkal a kölcsönös bizalom és a partneri viszony lehetővé teszi, hogy a gyermekneveléssel kapcsolatos gondjaikkal bármikor felkeressenek bennünket. Az óvoda igyekszik segítőkész lenni. A szülők, gyermekek problémáinak megoldásában nagy részt vállal. A panaszokat, gondokat az óvoda diszkréten kezeli. A leendő szülőket a beíratás utáni napokban tájékoztató szülői értekezletre hívjuk, hogy elegendő időt biztosítsunk a felkészülésre, az óvodával való ismerkedésre. Megbeszélés alapján bejöhetnek az óvodába, körülnézhetnek, szoktathatják gyermekeiket az óvodai élethez.

Évente háromszor tartunk szülői értekezletet, de szükség esetén többet is megszervezünk. Fogadóórák, nyílt napok is rendelkezésre állnak az óvodával való ismerkedésre.

Az óvoda rendelkezik hagyományokkal. Az idősebb emberek emlékeire alapozva az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően, felelevenítettük a szüreti hagyományokat. Az alkalomhoz illő ruhákban felvonulnak a falu utcáin, majd az óvodába visszatérve, a szülők kezdeményezésére, süteménnyel és üdítővel kínáljuk a gyermekeket. Tervezzük, hogy a továbbiakban iskolával együttműködve, közösen tartjuk meg a felvonulást.

Márton napon lámpás felvonulást tartunk az óvoda környékén, majd az óvodában vidám mulatsággal fejezzük be a napot.

Évente megrendezzük a Mikulás és karácsonyi ünnepet. Általában a szülők vállalkoznak a Mikulás megszemélyesítésére.

Farsangi bált rendezünk minden év februárjában, verses, dalos műsorral készülünk. Sok gyermeket jelmezbe öltöztet az anyukája. A műsor után kezdődik a bál, a gyerekek életkoruknak megfelelő zenére mulathatnak.

Március 15-én a nagycsoportos gyerekek képviselik az óvodát az iskolások ünnepi megemlékezésén, a községi ünnepen. Az ünnephez kapcsolódóan, de azt megelőzően, intézményünk névadójának tiszteletére Csapó-napot tartunk, ahol a játékos ügyességi és sportvetélkedők nyertes csoportja oklevelet kap, és egy évre „haza viheti” a vándor kupát.

Május első hetében ünnepeljük az anyák napját, utolsó hetében pedig a gyermeknapot tartjuk, melyen játékos vetélkedőt szervezünk a különböző korcsoportok képességeinek megfelelően. A győztesek jutalma ropi, taps, kukoricapehely.

A tanévzáró ünnepélyünkön az év folyamán tanult dalokból, versekből összeállított műsorral köszöntjük a megjelent vendégeket. Ünnepélyes keretek között búcsúzunk az évtől, és akkor köszönnek el az ősszel iskolába induló nagycsoportosok.

Hagyomány még óvodánkban, hogy minden gyermek születésnapját megünnepeljük. Gyertyát gyújtunk és dallal, apró ajándékkal köszöntjük az ünnepeltet.

Az óvodatörténethez tartozik, hogy 1991. szeptemberétől hitoktatás folyik az óvodában. 1991-92-ben ökumenikus jelleggel kezdődött, majd 1993-ban a faluban élő két felekezet (református, katolikus) saját hitoktatókat helyezett állásba, akik gyülekezeti szokások szerint végzik a hitoktatást. A katolikus hitoktatásra az igény változó, mivel a község lakói többségében a református felekezethez tartoznak.

Szoros kapcsolatot tartunk az iskolával, az első osztályosokkal és a leendő első osztályos nevelőkkel. Szeptemberben az óvónők meglátogatják volt óvodásaikat az iskolában. A tanév második felében a nagycsoportos gyerekekkel ellátogatunk az iskolába. A leendő elsős tanítókat meghívjuk az óvoda ünnepélyeire.

Kapcsolatunkat arra a szándékunkra építjük, hogy kölcsönösen megismertessük nevelési céljainkat, módszereinket, a gyermekek képességfejlesztése, személyiségük alakítása terén. Különös jelentőségű ez napjainkban, amikor a törvényi szabályozás szerint is egységes folyamatként kell értelmezni az egymás munkájára építő intézményekben zajló fejlesztő tevékenységeket.

A nagycsoportos óvodások a helyi könyvtárba is ellátogatnak, könyveket kölcsönöznek, ismerkednek a könyvtári szabályokkal. A nyilvános ünnepélyeinket a Faluházban tartjuk.

Óvodánkban rendszeres vizsgálatot végez a gyermekorvos és a védőnő, felügyelik a gyermekek egészségi, fejlettségi állapotát.

Heti egy alkalommal logopédus foglalkozik a nagycsoportos beszédhibás gyerekekkel.

Kapcsolatot tartunk a Nevelési Tanácsadóval és a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői Bizottsággal, utazó szakemberként pszichológus is foglalkozik a rászoruló gyerekekkel.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés célja és feladatai

A 3-7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magában foglalja:

- a.) a teljes gyermeki személyiség fejlesztését a tevékenységek által és tevékenységeken keresztül.
- b.) az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.

Nevelési programunk – az óvadás gyermek szociális életképessége növelése érdekében – fejlesztő hatásokban gazdag nevelési alaphelyzet megteremtését feltételezi. A nevelési alaphelyzet mindenek előtt az óvodánkra jellemző tevékenységek, együttműködési formák, kapcsolatok, fejlesztő hatások és fejlődési lehetőségek összefüggő rendszerében létezik. Programunk kifejezi, hogy a gyermekeket minden életkori szakaszban orientálni kell valamire, vezetni kell valahová.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés a gyermek középpontba helyezését és az óvoda nevelési funkciójának kiterjesztését tekinti alapvető feladatának.

A gyermeki személyiséget úgy definiáljuk, mint az egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, a belső fejlődés – érés – sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

Az óvoda nevelő intézmény, és mint ilyen a gyermeki személyiség kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik. Tehát nem csupán „megengedi”, hogy a gyermek fejlődjön, nem passzívan szemléli ezt a fejlődést, hanem lehetővé teszi, elősegíti azt, tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetek megteremtésével.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés a 3-7 éves korú gyermekek szociális életképességét (életre nevelését) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli, a pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítja, azaz kooperációra és kommunikációra kívánja képessé tenni óvodáskorban a gyermeket.

További céljaink

- Az óvodások nyugodt, élmény gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.
- Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a személyiség fejlődésének biztosítása, elősegítése.
- Az óvodáskor végére rendelkezzenek a sikeres iskolakezdéshez szükséges fejlettséggel.

A családokkal együttműködve, a nevelési tevékenységüket kiegészítve és segítve – a gyermekek spontán érését hangsúlyozva, olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik közül legtöbben az óvodáskor végére készen állnak az iskolai tanulás megkezdésére.

A sikeres iskolakezdéshez szükséges fejlettség mutatói

- A tanköteles korú gyermekek önmagukhoz képest rendelkezzenek megfelelő képességekkel
- Értelmi képességeik úgy alakuljanak, hogy a figyelem koncentráció, kitartás, feladat- és szabálytudat megléte segítségével szolgáljon az iskolai tanulásban
- A 6-7 éves kornak megfelelő testi fejlettség (fizikai állóképesség)
- Beszédük kifejező, érthető legyen (hangok tiszta kiejtése, mondatok alkotása)
- A 6-7 éves korhoz mért legyen megfelelő az önfegyelmük és az önállóságuk: ösztöneiken és érzelmeiken uralkodjanak, alkalmazkodjanak egymáshoz és a

felnőttekhez, tudják kivárni egymást és a felnőtteket, pl. beszéd közben, foglalkozások és egyéb tevékenységek alatt

- Szívesen vegyenek részt a közös munkában, a közösen elvégzett feladat öröme hassa át érzelmüket. Jellemezze őket az önzetlenség, az együttérzés és elfogadás.
- Legyenek alapvető ismereteik és tapasztalataik emberi és természeti környezetükről
- Alakuljanak ki finommozgások
- Érzékszervek megfelelő fejlettsége

III.

AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása,
- az anyanyelvi, - értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés célja: a gyermekek testi fejlődésének elősegítése, az egészségkultúra és a helyes életmód korai megalapozása, az óvodai életritmus és a családi élet szokásrendszerének összehangolása.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése
- A gyermekek egészségének védelme, óvása, megőrzése, edzettségének biztosítása
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet megteremtése
- A szülők felvilágosítása, aktivizálása, hogy a gyerekekkel közösen kiránduljanak, mozogjanak a szabadban. Védjék gyermeküket a dohányfüsttől és egyéb káros környezeti hatásoktól.

A gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése

Az egészséges életmód, az egészségügyi szokások kialakításának feladatait a gondozás folyamatában a családdal szorosan együttműködve valósíthatjuk meg. E folyamatban rendkívül lényeges a szoktatás és a gyakorlás. A kiscsoportos gyerekek még gyakran szorulnak a felnőttek segítségére. Fokozatosan válnak önállóvá, és egyre jobban megértik a szokások értelmét.

A gondozás feltétele az óvodapedagógus, illetve a dajka és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megléte. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, aki őszinte, bizalomkeltő viselkedéssel közelít feléjük, és tapintatot, elfogadást közvetít. Ilyen feltételek mellett megismerhetők a gyermekek igényei, családból hozott szokásai.

Nagyon fontos, hogy a gyermekeket minél előbb önállóságra szoktassuk. Az aktív tevékenység sokkal több örömet szerez a gyermeknek, mintha az egész műveletből ki

van rekesztve. Az első időben természetes segítségadás mellett a gyermekek aktív közreműködésére kell törekedni. Még szeretetből sem szabad a kelleténél többet segíteni, mert az önállóan gyermek hátrányos helyzetbe kerül társaival szemben.

Az önálló testápolás, öltözködés, betegségmegelőzés, étkezés szervezettségét az óvodába lépés pillanatától kezdve biztosítani kell. Az óvodapedagógus a beszoktatás ideje alatt a dajkák bevonásával minden gyermekkel együtt végezze a teendőket, hogy a gyermekek megtanulhassák a fogásokat, a testápolási szokások sorrendjét.

A gyermekek között a **testápolás** terén is nagy különbségek mutatkoznak. A családi és az óvodai gondozási szokások összehangolása segít az azonos elvek betartásában.

Meg kell teremtenünk az intim feltételeket a bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztántartáshoz, a WC- használatához, hogy a gyermekek egyre önállóbban végezhesék ezeket a teendőket.

Öltözködés: Sok szülő túlságosan melegen öltöztetve küldi gyermekét az óvodába. A gyermek verejtékezik, s az átnedvesedett ruha elősegíti a meghűlést, ami ellen védeni akarták. Az óvónő következetesen kérje a szülőket, hogy az időjárásnak megfelelően, többretegűen öltöztessék gyermekeiket. Fontos meggyőzni a szülőket a praktikus, izléses, elsősorban kényelmes öltözködés előnyéről. Türelmes meggyőző munkával a szülők jó partnerek lesznek ebben.

Étkezés: A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak. Fontos, hogy a szülők segítségével megismerjük ezeket. A kezdeti étvágytalanságot, válogatást kellő toleranciával kezeljük. Később ösztönözzük a gyermekeket az evésre, de az étel elfogyasztására kényszeríteni nem szabad. A nap bármely szakában biztosítani kell számukra, hogy ihassanak.

Pihenés: A gyermekeknek különböző az alvásigénye, de pihenésre mindenkinek szüksége van. A nyugodt pihenés feltétele a csend és a biztonság. Az elalvás előtti mesélés, halk zene, a jó levegő, mérsékelt elsötétítés hatására a legtöbb gyermek hamar elalszik. Egy órai nyugodt pihenés után lehetővé kell tenni, hogy a nem alvó gyermekek olyan csendes tevékenységet folytathassanak, amivel nem zavarják alvó társaikat.

A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

Az óvodát csak egészséges gyermekek látogathatják. Ha egy gyermek betegen érkezik, megfertőzheti a csoport társait, de ő maga sem kaphatja meg az ilyenkor szükséges nyugalmat és ápolást.

Az óvodában megbetegedett gyermeket elkülönítve kell gondozni, amíg a szülei meg nem érkeznek. Ez feltétlenül fontos láz, hányás, hasmenés, kiütés esetén. A fertőzések

terjedését gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel igyekezzünk gátolni.

A gyermekek edzésére a legtöbb lehetőséget a szabadban tartózkodás biztosít. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek minél több időt töltsenek a szabad levegőn. A napfény, a levegő, a víz, az eső is edzi, erősíti őket, növeli az ellenálló képességüket.

Jó idő esetén az óvoda udvarán pancsolhatnak, ami egész nyáron biztosítja a kellemes kikapcsolódást és jóízű elfáradást a számukra.

Télen a szánkózás, a csúszkálás, a hóval való játék ugyanazt az örömet jelenti, mint a nyári fürdőzés.

Mozgásszükségletük kielégítése érdekében az óvónő szervezzen napi futó lehetőségeket. A futások ösztönzően hatnak rájuk, és fokozzák a szív jó vérellátását, a rugalmasságot, az állóképességet.

A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet megteremtése

Ahhoz, hogy a gyermek biztonságban érezze magát, ismernie kell az őt körülvevő közvetlen környezetet. A 3 évesek eleinte a csoportszobával és a kiszolgáló helyiségekkel ismerkednek meg és fokozatosan tágítjuk a teret, ahol mozoghatnak.

A **csoportszoba** barátságossága, otthonossá, esztétikussá tétele biztosítja a gyermek jó közérzetét, s egyben mintát is ad. A több funkciót betöltő csoportszoba legyen alkalmas a szabad játéokra, a tevékenységek végzésére, étkezésre, pihenésre. Az óvodapedagógus a többféle játéktevékenységhez alakítson ki elkülönített részeket, többfunkciós játéksarkokat.

A természetes világítás felhasználása céljából az ablakot ne takarjuk el, olyan függönyt használjunk, ami nem veszi el a fényt.

Az óvoda **udvarának** kialakításakor ügyeljünk arra, hogy megfelelő nagyságú terület álljon a gyermekek rendelkezésére a futáshoz, a labdás játékokhoz. Az udvari faházban bábozásra, énekes, dramatikus játékok játszására is lehetőséget kell biztosítani számukra.

Az udvar esztétikai szépségét adja a sok zöld bokor, fa, virág. Meg kell teremteni a gyermekek veteményeskertje kialakításának feltételeit.

Az **öltöző, mosdó** ízléses, megfelelő méretű eszközökkel való berendezése, világítása, fűtése, szellőzöttsége biztosítson minden feltételt a nyugodt öltözéshez, vetkőzéshez, szükségletek kielégítéséhez.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkendőjüket önállóan használják.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek. Biztonságosan használják a kanalat, kést, villát. Étkezés közben halkan beszélgetnek.

- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek maguknak vizet a kancsóból.
- Teljesen önállóan öltöznek, a ruhájukat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- A ruhájukat esztétikusan, összehajtva a helyére teszik.
- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- Ügyelnek saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.
- Segítenek a kisebbeknek a különböző önellátásra irányuló tevékenységekben.

Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása

A csoportok szokásrendszerének kialakítása

Az óvoda mindennapi életének zökkenőmentességét, harmonikusságát és nyugalmát biztosítja, ha megfelelő szokásrendszert alakítunk ki. A szokásalakítás hosszú és fáradtságos munka, ám a fáradtság később nagyon is megtérül a három évig tartó óvodai nevelés során. A szoktatásnak azért van nagy jelentősége a személyiségfejlesztés szempontjából, mert egy általános tudatmentesítő szerepe van. A jól kialakított szokások nem kívánnak akaratkifejtést a gyermektől, hiszen automatikusan cselekszik.

A szokásrendszer kialakítása az utánzáson nyugszik, ezért a példamutatásnak kiemelt szerepe van. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és a dajkák kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

A szokásalakítás módja tehát: utánzás – ismétlés - tudatosá váló cselekvés.

A beszoktatás

Mivel községünkben nem működik bölcsőde, többségében olyan gyermekek jönnek óvodába, akik otthonról, az édesanyjuk mellől kerülnek először közösségbe. A szülőtől való elszakadást minden gyermek másként éli át.

Nagyon sok türelmet, gyöngédséget és időt igényel a gyermekek beszoktatása, melynek minősége kihat a gyermek egész későbbi óvodai életére.

Óvodánkban a beszoktatás fokozatos és folyamatos. A gyermek és a szülő egyéni igényei szerint eleinte csak 1-2 órát, majd mindennap hosszabb időt tölt el a gyermek az óvodában, ha igényli, az édesanyjával együtt.

Lényeges, hogy naponta csak 2-3 új gyermek érkezzen az óvodába, hogy az óvónő mindegyikükkel külön tudjon foglalkozni. Azokon a napokon, amikor több gyermeket fogadunk, mindkét óvónő tartózkodjon hosszabb ideig az intézményben.

Fontos, hogy a gyermeket kiegyensúlyozott, szeretetteli légkör vegye körül, ezért szükséges, hogy az óvodapedagógus-gyermek, dajka-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze,

A beszoktatás ideje alatt és az után is tegyük lehetővé, hogy az **állandó** „alvós” kedvencüket behozzák az óvodába. Óvodánk szokásait az első naptól igyekezzünk

elfogadtatni, de ne kívánjuk meg egyetlen gyermektől sem, hogy akarata ellenére bekapcsolódjon a csoportban folyó tevékenységekbe. A gyermekekkel való foglalkozásnak az egész óvodai élet folyamán egyébként is egyik legfontosabb szabálya az önkéntesség.

Tudatosítjuk és elmélyítjük az együttélés szabályait, a segítőkészség, bizalom, részvét, örömszerzés, bánatkozás felismerését, annak átélését, a különbözőség elfogadását.

Ügyelünk arra, hogy teret engedjünk a gyermek önérvényesítő törekvéseinek, éntudata megerősödjön, én-képe a különféle tevékenységek és kapcsolatok során differenciálódjon. Így kívánjuk elérni, hogy minden gyermek a csoportnak egyedi, színes tulajdonságokkal rendelkező tagja legyen.

Az utánzási hajlamra építve előbb-utóbb minden gyermeknél elérhetjük, hogy beilleszkedik a csoportba és bekapcsolódik a tevékenységekbe.

A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása. Az óvodai élet szervezése segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak, valamint akaratának fejlődését, a szokás – és normarendszerének megalapozását.

Programunk a harmonikus szülő-nevelő kapcsolatot a nyitott óvoda elve alapján látja megvalósíthatónak. Éppen ezért jó, ha a beszoktatás alatt a szülők bent tartózkodnak az óvodában, mert saját tapasztalataik győzik meg őket arról, hogy jó helyre került a gyermekük.

Az anyanyelvi, - az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi fejlesztés és nevelés

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

Az óvodapedagógus feladata

- a gyermeki kíváncsiság felkeltése, folyamatos motiváló beszédkörnyezet biztosítása,
- a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása,
- a gyermek meghallgatása, szabályközvetítés,
- kérdések támogatása, válaszokra való igény kialakítása,
- az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és a kreativitás) fejlesztése,
- a gyermek szókincsének gyarapítása.

Az értelmi fejlesztés és nevelés

Kognitív tevékenység alapozza meg a közvetlen tapasztalatszerzést és az ezzel kapcsolatos ismereteiket.

- az utánzásra épülő játékos tanulással együtt a felfedezéseket, és a komplex tapasztalatszerzést,
- a pszichikus funkciók intenzív fejlesztését.

Az óvodapedagógus feladata:

- a spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása,
- a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire épülő változatos tevékenységek biztosítása,
- értelmi képességek differenciált fejlesztése,
- a szociálisan és/vagy pszichésen hátrányos helyzetű gyermekeknek többoldalú ismeretnyújtás, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával egyéni fejlesztés,
- kreatív képességek kibontakoztatásával a tehetséges gyermekek fejlesztése,
- mozgásfejlesztés (nagy- és finommotorika, egyensúlyérzék, irányok) az értelmi képességek alakulása érdekében,
- kreativitás fejlesztése.

Az óvodapedagógusok az óvodába lépéskor felméri, hogy a gyermek értelmi funkciója milyen szinten áll, mi érdekli. Tapasztalatot szereznek a gyermek mozgásfejlettségéről. Megfigyelik, kik azok a gyermekek, akik különös érdeklődést mutatnak, vagy éppen ellenkezőleg, kevésbé érdeklődők az egyes tevékenységek iránt. Ezek a megfigyelések képezik a differenciált egyéni fejlesztések alapját.

A gyermekek személyiségfejlődése

Az óvodai nevelés megalapozó a „felnőtté, emberré” válás folyamatában. A személyiség a külvilággal való szüntelen kölcsönhatásban fejlődik. A nevelés lényege: a gyermekek személyiségében jelentkező fejlődés:

- objektív értékekben: tudásban, alkotásokban realizálódik
- szubjektív módon a képességek és a jellemvonások alakulásában tükröződik.

Az óvodai nevelés során a teljes személyiséget kell formálni az érzelmek megerősítésével: egymásra figyeléssel, önzetlenséggel, figyelmességgel, együttérzéssel, segítőkészséggel, melyekből erkölcsi tulajdonságok fejlődhetnek, és kialakulhat a közösségi érzés.

Az óvoda a gyermekek adottságaiból kiindulva valósíthatja meg nevelési céljait a folyamatosság, a következetesség és az egyéni bánásmód elveinek betartásával.

Az óvodai nevelés végcélja, hogy a gyermekek rendelkezzenek a sikeres iskolakezdéshez szükséges fejlettséggel. Ebben lényeges az akarat kialakulása: önállóság, önfegyelem, kitartás, figyelem koncentráció, feladat- és szabálytudat megléte.

A teljes személyiség formálásában szorosan együtt kell működni a családokkal. Az értékrendünket a szülőkkel egyetértésben kell meghatározni, s csak velük együtt lehet megvalósítani. A család szerepe elsődleges a nevelésben, a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvodai nevelésnek csupán kiegészítő szerepe van.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

- Biztosítson lehetőséget a gyermekeknek sokszínű tevékenységre, társas együttműködésre, szerepvállalásra, élményszerzésre.
- Közvetlen testi, érzelmi kapcsolat megteremtésén, a példaadáson kívül a csoport közös életének megszervezése, a szokás- és szabályrendszer gyerekhez alkalmazkodó kialakítása.
- Biztosítsa a csoportszoba és az udvar játékrészeinek, életterének olyan elrendezését, amely biztosítja ugyan a szabad mozgást, a tevékenységi lehetőségek sokféleségét, ugyanakkor lehetőséget teremt az elvonulásra, „kuckójátékra”.

IV.

AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka kulcs-szereplője az óvodapedagógus, jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára. A dajkával való összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

Tárgyi feltételek

Óvodánk rendelkezik a programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.

Régi építésű óvodánk esztétikailag és funkcionálisan is kielégít minden olyan igényt, amelyet egy korszerű, színvonalas intézménytől elvárhatnak a felhasználók és a dolgozók is.

Az óvoda épületének, udvarának berendezése:

- a gyermekek biztonságát, kényelmét szolgálja,
- megfelel testméreteiknek,
- biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését,
- lehetővé teszi mozgás- és játékigényük kielégítését.

A gyerekek által használt tárgyi eszközök számukra hozzáférhető, biztonságos módon kerülnek elhelyezésre.

A gyermekeknek, illetve az óvoda dolgozóinak biztosított a megfelelő munkakörnyezet, valamint a lehetőség a szülők fogadására.

Hetirend:

A csoportok óvodapedagógusai alakítják ki, élve a pedagógiai szabadsággal. 5 napos ciklust állítunk össze, amelyet rugalmasan alkalmazunk a gyermekek igényeinek megfelelően. Megtervezzük a különböző tevékenységek keretanyagát. (pl. mozgás, szabadidős tevékenysége, művészeti tevékenységek).

Az óvodapedagógusok a játék, a különböző tevékenységek során valósítják meg nevelési feladataikat. Minden esetben kötött formában szervezik a testnevelés foglalkozást.

Óvodánk minden gyermekcsoportja osztatlan életkorú. Nézetünk szerint ez kedvező feltételeket teremt a fejlettség szerinti beiskolázáshoz, a differenciált egyéni fejlesztéshez. A gyermekek közösen vesznek részt a legtöbb tevékenységben. Kivételt képeznek az életkorhoz (egyéni fejlettséghez) kötött elfoglaltságok és tanulási helyzetek. A tevékenységeket a nagyok fejlettségi szintjének megfelelően tervezzük, a kicsik kedvük szerint kapcsolódhatnak be. Természetesen, ha a gyermekek életkori összetétele erre lehetőséget ad, osztott csoportokat is indítunk az adott nevelési évben.

Programunkban a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz tervezzük meg. A tervezés során mindig a négyes feladatrendszerből indulunk ki és tervezzük meg a tevékenységeket, ill. a szükséges fejlesztéseket.

A tevékenységek időtartamának meghatározásakor figyelembe vettük a gyermekek életkorát és életkori sajátosságait, valamint a nyitvatartási időt. Az óvoda június, július, augusztus hónapokban nyári életrend szerint működik.

Az óvodai nevelés kerete a : napirend.

Napirendünket a rugalmasság jellemzi, igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A 3-7 évesek fő tevékenysége a játék, kitüntetett szerepét szem előtt tartva alakítottuk ki a különböző tevékenységek harmonikus arányát. A rendszeresség és az ismétlések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését a fejlődésük nyomon követését dokumentáló Személyiségi lapok szolgálják.

V.

AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

A fejlesztés tartalma

- Játék és tanulási tevékenység
- Társas és közösségi tevékenység
- Munka jellegű tevékenység
- Szabadidős tevékenység

A komplex foglalkozások rendszere

- Anyanyelv (mese, vers, beszélgetés)
- Matematika
- Természet – társadalom – ember (környezetismeret)
- Művészeti tevékenységek (mese, vers, vizuális nevelés, ének, zene, énekes játék)
- Mindennapos testnevelés

1. Játék és tanulási tevékenység

Játék

A játék a 3-7 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége. A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit. A környező világról, sőt a világegyetem egészéről is a játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé.

Jót és jól játszani – ez a gyermek dolga az óvodában. Az óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében és szükség esetén indirekt módon befolyásolni.

A játék olyan komplex tevékenységforrás, melyet az óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában céljai eléréshez.

Feladatok

- megfelelő hely, idő, tárgyi feltételek biztosítása,

- megfelelő légkör megteremtése, magatartásával az életöröm kifejezője legyen,
- biztosítsa a gyermekek személyiségi jogait,
- személyes kapcsolat kialakítás egyénenként, érzelmi közelségével teremtsen meg a gyermek számára az elfogadást és az együttműködést,
- ötletadás, tapintatos játékirányítás, érdeklődés, tapintatos konfliktuskezelés,
- egyéni, differenciált fejlesztés - a segítő szakemberek közreműködésével.

Sajátos nevelési igényű (SNI) gyermek esetén:

- a játékkedv felkeltése
- játékeszközök megismerése
- adekvát játékhasználat megtanítása
- spontán játék kialakítása
- gyakorlási lehetőség biztosítása elemi játékcselekvésre
- funkció, konstrukciós és szerepjáték kialakítása
- közösségi szokások kialakítása
- utánzásokon alapuló cselekvések megismerése

Tanulás

Programunk legfőbb sajátossága a tevékenységekben megvalósuló tanulás, mely egyrészt spontán, másrészt a nevelési célok érdekében tudatosan szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. A gyermekek cselekvő aktivitására épülő tapasztalatszerzést és játékosságot helyezünk előtérbe.

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. A nevelési folyamat egésze alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán, vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás, sokoldalú cselekedtetés, a világ komplex érzékelése, észlelése lehet a tanulás kiinduló alapja.

A tanulás során rendszerezzük a gyermekek tapasztalatait, erősítjük kreativitásukat.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése:

Egzsztenciális jelentőségű kompetenciák

- Szociális (társas) kompetencia
 - egyéni és csoportérdekek találkozása
 - ön és társismeret – kapcsolaterősítés
 - önfogadás, mások elfogadása
 - konfliktuskezelés
 - toleráns magatartás kialakítása
 - pozitív énkép, negatív énkép, optatív énkép
 - ideális énkép, reális énkép

- Személyes (perszonális) kompetenciák, a személyiség fejlődése
 - önnevelés, önmegvalósítás
 - önszeretet, öngyűlölet
 - félelmek, agresszió, elfojtás
 - bizalom
 - vágyak, célok, siker, stressz; igény szint és teljesítmény
- Kognitív kompetenciák
 - információ feldolgozás
 - információk vétele, kódolása, átalakítása, létrehozása, közlése, tárolása
- Speciális kompetenciák
 - jövőkép alakításának formái
 - pálya – szakmai ismeret
 - életútismeret
 - érdekérvényesítés

Az óvodapedagógus feladatai az óvodai tanulási folyamatban

- tartsa szem előtt a gyerekek életkori sajátosságait,
- igazodjék a kognitív funkciók fokozatos fejlődéséhez,
- vegye figyelembe a gyermeki gondolkodásmód jellemzőit,
- a gyermekek egyéni fejlettségi sajátosságait tartsa tiszteletben,
- vegye figyelembe az eddig elért értelmi fejlődés ütemét, szintjét, az adott tájékozottságot, a gyermek kifejezőkészségét
- motiválja a gyermeket, eszközökkel, vonzó célokkal, perspektívákkal,
- tehetséggondozás, felzárkóztatás (prevenció, korrekció),
- cselekedtetéssel, problémahelyzetek teremtésével aktivizálja a feladatmegoldásra,
- nyújtson stabil érzelmi bázist, amely a harmonikus együttműködés és a fejlődés alapja

Sajátos nevelési igényű (SNI) gyermek esetén:

- ismeretszerzés módszereinek, eszközeinek megismerése
- biztonság és kölcsönösség megtapasztalása, megteremtése
- együttjátás, együttélés megismerése
- értelmi képességek kibontakoztatása, fejlesztése
- ismeretek alkalmazása
- érzelmi élet gazdagítása
- kapcsolatteremtő képesség fejlesztése

2. Társas és közösségi tevékenység

A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akaratukat, ambíciójukat, vágyaikat képesek a közösség keretein belül is megvalósítani. Az élet is ilyen.

Bizonyos korlátok között kiélhetjük magunkat, azaz nekünk éppen úgy szükséges alkalmazkodunk másokhoz, ahogyan mások is alkalmazkodnak hozzánk. A célunk az, hogy az adott lehetőségek között a legtöbbet legyünk képesek kihozni egyéniségünkől, ezzel is gazdagítva a közösséget.

A gyermekek egymás közötti és a felnőttekkel való kapcsolatában egyaránt a szabadságra, a nyíltságra és az őszinteségre kell építenünk.

Az óvodánk nyitottsága nemcsak a beszoktatás ideje alatt, hanem óvodáskor végéig biztosítjuk a szülőknek a nevelőmunkába történő közvetlen betekintést. Ez mindkét fél számára (szülő, óvodapedagógus) megnyugtató és biztonságot jelentő lehetőség, amit a gyermek érdekében kétoldalúan lehet hasznosítani.

Az óvodapedagógusnak éppúgy szüksége van a nevelő munkában a szülőktől érkező információkra, javaslatokra, mint fordítva.

Az óvoda nyitottsága, hagyományok teremtésével, nyilvános közös programok, ünnepek segítségével tovább növelhető.

Feladatok

- Olyan napirend kidolgozása, amely hozzájárul a gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges biológiai és pszichológiai feltételek megteremtéséhez.
- A napirend rugalmassága tegye lehetővé az előre nem tervezett, de a gyerekek személyiségfejlődését szolgáló események beillesztését.
- Az óvodapedagógus törekedjék arra, hogy a gyermekek napirendje a családban lehetőség szerint az óvodával összhangban legyen, és harmonikusan egészítse ki egymást (szülői értekezletek, fogadóóra, egyéni beszélgetések).
- Ismertessük meg a szülőket a fokozatos beszoktatás előnyeivel.
- Az óvodapedagógus feladata, hogy az ilyenkor szükséges nagyon testközeli gondozási teendők ellátása közben segítse a gyermeket abban, hogy megismerkedjen saját testének felépítésével, a testrészek megnevezésével, s így a testi szükségleteinek kielégítésével.
- Törekedjenek a szokások finomítására, fejlesztésére: arra, hogy a gyermekek minél önállóbban alkalmazzák azokat, egyéni fejlettségüknek megfelelően képesek legyenek azonosulni a közösségi-erkölcsi igényekkel, kívánalmakkal.
- Az óvodapedagógus a pozitív értékeléssel erősítse meg a helyes magatartást, amellyel elősegíti az óvónői elvárások belsővé válását. A gyerekek konkrét tettét, cselekedetét, annak önmagára és a többiekre gyakorolt hatását értékelje az óvónő. Igyekezzen minél finomabb eszközökkel, apróbb jelzésekkel érzékeltetni a véleményét, ezáltal a gyerekek érzékenyebbek lesznek a különböző értékelő megnyilvánulások iránt.

3. Munka jellegű tevékenységek

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kiaknázását. A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és a munkatevékenység. A munkatevékenység fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe. A személyiségfejlesztés fontos eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A különböző munkafajták: önkiszolgálás, naposság, a gyermekek saját személyiségével kapcsolatos munkák, a csoport érdekében elvégzett munkák vagy a kerti munka közös vonásaként azt kell kiemelni, hogy mindez tényleges munkavégzést, azaz tevékenykedtetést jelentsen az óvodában.

A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekezzünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében. A gyermek éppúgy élvezzi a munkatevékenységeket, mint a játékot, ha tiltásokkal vagy túl nehéz feladatokkal nem szegjük kedvét.

A munkafajták közül ki kell emelnünk az önkiszolgálást, aminek óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt – testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása – a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak önállóan elvégezni. Azt felesleges meghatározni, hogy melyek azok az önkiszolgálással kapcsolatos tevékenységek, amelyeket 3-5 vagy 7 éves korban végezhet el a gyermek. Hagyjuk, hogy a gyerekek saját képességeik szerint, koruktól függetlenül akkor végezzék el az önkiszolgálással kapcsolatos teendőiket, amikor képesek rá, vagy kedvük van hozzá.

Feladatok

- Minden gyermeknek biztosítunk lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- Folyamatosan biztosítjuk, bővítjük a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket.
- A munkaeszközök számára biztosítunk olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket.
- Adunk lehetőséget a gyermeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.
- Arra törekszünk, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek és teljes önállósággal végezhessek azokat.
- Sok dicsérettel és buzdítással növeljük a gyermekek aktivitását.

Sajátos nevelési igényű (SNI) gyermek esetén:

- legyen együttműködő önkiszolgálásnál

- önkiszolgálásra nevelés/ étkezés, tisztálkodás, szobatisztaság, öltözés, vetkőzés, önálló feladatok/
- önállóság elérésének kialakítása képességeikhez mérten
- napirend kialakítása, elfogadása
- alapvető higiénés szokások kialakítása
- helyes viselkedési formák elsajátítása
- hagyományok, ünnepek kialakítása

4. Szabadidős tevékenység

A szabadidő igazi tartalma: a termékeny idő-felhasználási lehetőségek közötti szabad választás. Ez is öntevékenység, ez is döntés. Különösen a kisgyermek számára az, aki eleinte a felkínált sokfajta tevékenység közül igazából nem, vagy csak nagyon nehezen tud választani. Egyszerre szeretne mindenütt ott lenni, mindennel játszani, mindent megfigyelni.

A szabadidős foglalkozásoknak azért kell a saját, semmivel sem helyettesíthető helyüket és szerepüket kivívniuk a nevelési intézményekben, mert másképpen a gyermek sohasem tanulhatja meg, hogyan gazdálkodik az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésére álló idővel.

Ebben a tevékenységi szférában sem képzelhető el, hogy a hosszú ideig szorosan irányított gyermek egyszer csak öntörvényei szerint cselekvő, önálló egyéniséggé válik. A kívülről irányított gyermek, különösen, ha hozzászoktatták tartósan önállóan helyzetéhez, nem lesz képes belülről, önmaga által irányított emberré válni. Az alapvető társadalmi tevékenységeket és az individuális tevékenységi formákat ötvöző nevelési rendszer nem képzelhető el anélkül, hogy a társadalom tagjai elsajátítsák a társadalmi és egyéni lét fenntartásához és gyakorlásához szükséges képességeket. Ezeknek a képességeknek a sokrétűsége, elméleti és tapasztalati megalapozottsága, egymást erősítő és kiegészítő jellege az egyike azoknak a nagy horderejű feladatoknak, melyeknek megvalósítását az óvodában lehet elkezdni.

A csoportok elszigeteltségének megszüntetésével kitágítjuk a gyermek élet- és mozgásterét, ami maga után vonja a gyermeki önállóság, kezdeményezőkézség és döntési képesség kifejlődését. Ugyanakkor mindezek mellett az egyéni képességek megmutatására, kibontakoztatására is igen hatásos eszköz ez a nevelési mód, hiszen még nagyobb lehetőséget nyújt az azonos érdeklődésű gyermekek kiscsoportos foglalkoztatásához.

Feladatok

- Törekszünk a zárt csoportszoba tereinek kiszélesítésére.
- Keressük a lehetőséget arra, hogyan biztosíthatnánk nagyobb mozgási és tevékenységi teret a gyermekeknek.
- A választásra felkínált tevékenységek listáját bővítjük, időszakonként átgondoljuk a változtatások lehetőségét és szükségességét. (Növény-, állatgondozás, gyűjtögetés, környezetszépítő tevékenység).
- Egyszerű, saját maga és a gyermekek alkotta eszközökkel segítjük elő a gyermekek fantáziájának, kreativitásának fejlődését.

- Pihenőidőben és a délután folyamán keresünk és kínálunk lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére.

A komplex foglalkozások rendszere

- Anyanyelv (mese, vers, beszélgetés)
- Matematika
- Természet – társadalom – ember (környezetismeret)
- Művészeti tevékenységek (mese-vers, ábrázolás, ének-zene)
- Mindennapos testnevelés

1. Anyanyelv (mese, vers, beszélgetés)

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll.

Óvodánk fejlesztési feladatainak tehát a család, a környezet megismeréséből kell kiindulni és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatást kifejteni.

Óvodánk tevékenységben gazdag élete, a kellemes, nyugodt légkör alapvetően meghatározza az anyanyelvi nevelés fejlesztését.

A nap folyamán bármikor adódhat lehetőség a beszélgetésre, de célszerű a hétfői napokon erre külön is tekintettel lenni, hiszen ilyenkor otthonról és a külső környezetből hozott rengeteg élményt és tapasztalatot mondják el a gyermekek.

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, vers, bábozás és a dramatikus játékok. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, megfelelő artikulációja, a hangkapcsolatok törvényszerűségei. A gyerekek a mesékből, versekből sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékban a gyerekek kibontakoztathatják a szabad önkifejezésüket.

A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

A gyermek a saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a gyermekek mentális higiéniájuk elmaradhatatlan eleme.

Az anyanyelvi foglalkozások során a klasszikus és a kortárs irodalmi művekkel is megismertetjük a gyermekeket.

Feladatok

- Beszélgetésre alkalmas, nyugodt, kiegyensúlyozott légkört valósítunk meg.

- A beszédöröm biztosítása: arra neveljük a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket.
- Lehetőséget teremtünk minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására.
- Képesse tesszük a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
- A gyermekek szókincsét folyamatosan bővítjük.
- Beszédmegértésüket fejlesztjük.
- Beszédtechnikájukat fejlesztjük a helyes kiejtés gyakorlásával.
- A gyermekeket inspiráljuk a kérdésekre, azok megválaszolására.
- A beszédhibákat jelezzük a logopédusnál.

2. Matematika

Programunk az ismerettartalmak komplex kezelésére a komplex óvodai foglalkozások keretén belül megvalósuló fejlesztésre kívánja a hangsúlyt helyezni. Felfogásunk azonban a matematikai nevelés önállóságát is hangsúlyozza. Ez nem jelenti természetesen az, hogy a matematikai nevelés nem komplex formában a gyermekek észlelésére, érzékelésére és megismerési vágyára épülve valósulna meg

A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Az óvodai nevelésünk építhet ezekre a korai tapasztalatokra még akkor is, ha azok pontossága csak a gyermek számára fontos, érzelmileg hangsúlyos helyzetekben megbízható. Az óvodáskort jellemző gondolkodási sajátosságokkal (invariancia, állandóság hiánya) a matematikai nevelés folyamán is számolni kell. Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel.

Az óvodáskort jellemző fejlődésbeli egyenetlenség, a korai családi fejlesztés eltérései azt sugallják, hogy a matematikai nevelés terén két életkori szintet jelöljünk meg:

- Az első szint: bevezetés a matematikába – általában a gyermek 5. életévéig tart.
Feladata: a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.
- A második szint: az intenzív fejlesztés szakasza, az 5-6-7 életévben.

Feladata: az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerettetése, részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása.
Eligazodás a gyakorlati életben a tevékeny élet megkedveltetése.

A matematikai nevelés tartalmának szoros kapcsolatban kell lennie az életre neveléssel. A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái természetes napi szituációkban megfigyelhetők.

Tevékenykedés közben a megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás) fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható. Játék és szabadidőben folyamatosan létrejöhetnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére akkor, ha az óvodapedagógus képes az adódó lehetőségek felismerésére és kihasználására.

Az óvodapedagógusaink feladata, hogy olyan eszközöket és tevékenységeket biztosítsunk, ami felkelti a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetekben tesszük lehetővé számukra a matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.

A komplex matematika foglalkozásokon vagy kötetlen kezdeményezéseken minden esetben a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire támaszkodunk. A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építve valósítjuk meg.

Feladatok

- Sokféle tevékenység lehetőségének a biztosítása a tapasztalatszerzésre
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

Az óvodánkban a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve a matematikai tanulás több formája valósulhat meg:

- utánzások, minta-modellkövető,
- spontán játékos tapasztalatszerzésre, az óvodapedagógus által irányított megfigyelésre épülő tapasztalatszerzés,
- gyakorlati problémafelvetés és feladatmegoldás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok,
- az óvónő által kezdeményezett foglalkozások

3. Természet – társadalom – ember (környezetismeret)

A tevékenységközpontú programunk célja az, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természet közeli élettel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermek számára.

A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, ezért a komplex foglalkozások legtöbb esetben a szabad természetben vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak.

Legfontosabb feladatunk megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire. Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természetszeretnek. A fák, a virágok, az apró kis állatok megannyi ismeretet, feladatot jelentenek a kisgyermeknek. A séták, kirándulások, az óvoda udvarán és kertjében vagy az élősarokban végzett

tevékenységek tanulási, tapasztalási lehetőséget kínálnak a gyermeknek. A komplex foglalkozás tehát csak átvitt értelemben nevezhető valódi foglalkozásnak. Inkább komplex tapasztalatszerzési lehetőségről van szó. Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes tapasztalatokhoz juthat a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről.

A tolerancia, mások véleményének, érzéseinek és gondolatainak tiszteletben tartása arra neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat. Mindez pedig a társadalomban való harmonikus, kiegyensúlyozott élethez feltétlenül szükséges. Természetesen ide tartozik a mások (idősebbek, felnőttek, társak) tisztelete és szeretete is. Ilyen pedagógiai légkörben fejlődik a gyermek ítélőképessége és természetes viselkedési formájává válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia. Ugyanakkor lehetőséget kap az önálló véleménynyilvánításra, önbizalmának növelésére.

A környezetvédelem vagy a problémák erőszakmentes megoldásának kérdése már az óvodás gyermek szintjén is felvehető és beépíthető a komplex foglalkozások rendszerébe. A természet – társadalom – ember egymástól függő, egymást feltételező, egymást kiegészítő fogalmak rendszere, melynek lényege a kisgyermek szintjén már óvodáskorban is megérthető, megérezhető.

Törekedjünk arra, hogy a gyerekeket olyan hatások ériék, amelyek környezetünk felfedezésére, a rácsodálkozásra ösztönzik.

Hívjuk fel a figyelmet, hogy a természet látszólagos nyugalma mögött folyamatos változás rejlik. Végezzenek egyszerű kísérleteket.

Az udvaron lehetőséget kell biztosítani a gyerekeknek, hogy részt vehessenek a kert gondozásában (levélsöprés, locsolás, hólapátolás, stb.).

Kirándulások alkalmával fel kell hívni a gyerekek figyelmét, hogy viselkedésükkel ne zavarják az élővilág nyugalma, ne szemeteljenek, ne hangoskodjanak, ne törjenek le ágakat, ne szedjék le a védett vadvirágokat. Ebben a felnőtteknek kell példát mutatni.

Felhívjuk a figyelmet a környezetszennyezés romboló hatására, megbeszéljük, hogyan lehetne ezt megelőzni, helyrehozni.

Figyeljenek a gyerekek közvetlen környezetük tisztaságára, ne szemeteljenek az óvodában.

Feladatok

- Olyan feltételeket teremtünk meg, amely lehetővé teszi minél több tapasztalat szerzését a természetben.
- Tudatosan törekszünk arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyerekek saját természeti és társadalmi környezetükből.
- Biztosítunk minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek természetben való folyamatos tevékenykedtetéséhez.
- A foglalkozásokat lehetőség szerint a szabad természetben szervezzük meg.
- Biztosítjuk a feltételeit annak, hogy az óvodában élősarok, konyha és/vagy virágoskert működjék, lehetőségeinkhez mérten próbálkozunk kisállatok tartásával is.
- A természet iránti érdeklődés felkeltése, fenntartása, elmélyítése.
- A gyermek rávezetése a természetben végbemenő egyszerű változások okaira.

- A megismerési tevékenységhez biztosítjuk a feltételeket spontán vagy szervezett formában (téma, hely, idő, eszköz)
- A gyermek meg lévő ismereteire alapozva, lehetőséget adunk, hogy az alkalmi és folyamatos megfigyelés, gyűjtés, szimulációs játék, egyszerű kísérlet alkalmával minél több érzékszerv bevonásával tapasztalhasson.
- Gyermek közelbe hozzuk, segítjük a szervezett, és spontán szerzett tapasztalatok feldolgozását.

Sajátos nevelési igényű (SNI) gyermek esetén:

- érdeklődés felkeltése a szűkebb-tágabb környezet iránt
- közvetlen környezetük elemi szintű megfigyelése
- ismeretek tevékenységbe ágyazott nyújtása
- kialakult közlési formák alkalmazása, fejlesztése
- figyelem, emlékezet, megfigyelőképesség, gondolkodás fejlesztése
- természet szeretetére, óvására nevelés

4. Művészeti tevékenységek

Mese, vers

Nem szükséges foglalkozási kereteken belül maradni, hiszen mesélni minden nap szükséges az óvodában. Nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy az elalvás előtti mese között. Mindkettő fontos a maga helyén és idején. A lényeg csupán az, hogy minden nap meséljünk valamilyen formában, reggel vagy délben, elalvás előtt vagy délután. Teremtsünk lehetőséget a gyermekek önálló szöveg- és mesemondásához.

Segítsük elő, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a gyermekek a nekik tetsző meséket. A gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását kedvelik az óvodások, erre legyünk tekintettel. Kedvelt tevékenysége az óvodásoknak a bábozás és a dramatizálás. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez. Az irodalmi élmények feldolgozását segítsük elő különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával.

A vers-mese témakör elvi tartalma:

- A 3-4 évesek anyaga:

Népi mondókákból, rigmusokból, ritmikus zenei hatású, játékos versekből álljon össze. Olyan meséket válasszon az óvónő, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.

Fontos ebben az életkorban a testi közelség.

A fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában (ölbeli játékok!)

- A 4-5 évesek anyaga:

Ebben a korban a népi mondókák, névcsúfolók, halandzsa szövegű kiolvasók

alkotják a tervezett mondókázás anyagát.

Szerepeljenek a vidám, humoros versek, klasszikus és mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei.

A mesék már lehetnek többfázisos szerkezetű állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus – realiztikus mesék. Az óvodapedagógus segítségével jelenítsék meg a meséket, a gyermekek élményeit.

Rögtönözzenek bábjátékot.

- Az 5-6-7 évesek anyaga:

A mesehallgatás igazi ideje. Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, novellisztikus – realiztikus meséken át épüljenek be a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék és műmesék a gyermekek mesetárába.

A gyerekek a meseregényeket is szívesen hallgatják.

Feladatok

- Oldott légkört és együttlétet biztosítunk.
- Mesesarkot alakítunk.
- Megragadjuk azokat az alkalmakat, amikor a gyermekek mesélhetnek, verselhetnek.
- Spontán és kötetlen kezdeményezésekkel szervezzük irodalmi tevékenységeinket.
- Könyvvel és anélkül mesélünk, verselünk, gesztusainkkal, mimikánkkal, a szöveg hangsúlyozásával életszerűvé, élvezetessé tesszük a közölteket.
- Az irodalmi anyagot gyakran ismételtetjük, lehetőség szerint mozgással és énekkel kísérve.
- Kezdeményezzük, hogy otthon is rendszeresen verseljenek, meséljenek.

Sajátos nevelési igényű (SNI) gyermek esetén:

- beszédkedv felkeltése, beszédindítás
- megfelelő motiváltsági szint fenntartása
- kapcsolatteremtő játékok
- hallási figyelem felkeltése
- hangutánzó gyakorlatok
- artikulációs készségek kialakítása, fejlesztése
- ritmusérzék, beszédértés fejlesztése
- passzív, aktív szókinccs fejlesztése, bővítése
- az értelmi szintnek megfelelő mondókák, versek, mesék megismerése
- nyelvi jelek befogadása, feldolgozása
- szociális kapcsolatok felvétele, kialakítása

Vizuális tevékenységek: rajzolás, mintázás, kézi munka

Állandó helyet biztosítunk az ábrázolás azon eszközeinek, amelyeket a gyermekek a nap folyamán bármikor balesetmentesen használhatnak. Rendszeresen és szívesen végzünk a gyermekek előtt, vagy velük együtt ábrázoló-tevékenységet. Játékidőben elsősorban kiegészítő eszközök készítésére ösztönzünk, de támogatjuk a játékból kihúzódó gyermekek ábrázolótevékenységét is.

Sokféle anyaggal és eszközzel dolgozunk: rajzolunk, festünk, agyagozunk, ragasztunk, nyirkálunk a papírból és textilből, varrogatunk merkelőtűvel papíron és textilen. Alkotunk a természetben található anyagokból, falevélből, tojáshéjból, fakéregből, kavicsokból, s minden olyan anyagból, amelyet tudásunk és fantáziánk szerint alkalmazni lehet és tudunk. A nevelési területek komplexitására törekszünk, a természetben talált és gyűjtögetett anyagok felhasználásával hozunk létre alkotásokat, s általában arra nevelünk, hogy a gyermekek meglássák, hogy miből mit lehet létrehozni, mi mire hasonlít, miben mit lehet meglátni, vagy beelátni. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

A vizuális nevelés eszközei mindig elérhető, konkrét helyen vannak a csoportszobában. Ezek elsősorban a zsírkréta, a ceruza, a rajzlap vagy más papírok, az olló, és a ragasztó. A gyermekek szabadidőben mindezt választhatják, dolgozhatnak vele.

Hetente egy alkalommal kitüntetett szerepe van a vizuális nevelésnek, ezek az úgynevezett kezdeményezési alkalmak. A teremrendezés, az asztalok, összetolása jelzi a gyerekek számára, hogy most érdekes manipulatív tevékenység következik.

Énekelgetünk, ritmizálunk, skandalunk és mondókázgatunk az alkotó tevékenység közben, mert ez a komplexitás alapja, s a jó, oldott légkör kifejezője. Minden kezdeményezést dicsérünk a gyermekek előtt, egyénileg az őszinte javító szándékú kritika segítségével fejlesztjük a gyermeket. Alkalmat adunk a társak alkotásának megnézésére, a produktumok egymás közötti megbeszélésére.

Feladatok

- Spontán ábrázolás támogatása, kötetlen kezdeményezések szervezése.
- Megfigyelési, tapasztalatszerzési, tanulási lehetőségek, élmények biztosítása.
- Az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.
- Feltételek folyamatos biztosítása: hely, idő, eszközök.
- Technikák megismertetése.
- Eszközök megismertetése.
- Anyagok megismertetése.
- Kézművesek meghívása, munkájuk bemutatása.
- Műalkotások megismertetése.
- Gyermekek megismertetése a rajzolás, mintázás és a kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Sajátos nevelési igényű (SNI) gyermek esetén:

- érdeklődés felkeltése az ábrázolás iránt
- finommotorika fejlesztése
- kézhasználat ügyesítése
- szem-kéz-mozgás koordináció kialakítása
- ábrázolás eszközeinek, különböző technikák megismerése
- helyes ceruzafogás kialakítása
- testséma fejlesztése
- téri tájékozódás fejlesztése

Ének, zene, énekes játék

Az óvodai ének-zene nevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyerekekkel. A néphagyományörzés mellett a Kodály alkotta módszer is folyamatosan megújulva megtartotta kapcsolatát az életre neveléssel. Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés vagy séták és kirándulások.

Tehát ez a feladat sem korlátozható csupán a foglalkozások időtartamára. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására. A komplex foglalkozások inkább összefoglalják, elmélyítik a gyermek ismereteit és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére.

Az élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték vagy mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap. Az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az énekes játékok örömet nyújtanak a gyermekeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődésüket, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.

A Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés a tevékenységközpontú óvodai nevelésen belül hatékonyan megvalósítható. Ezzel biztosítható a gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozása, a néphagyományörzés és az ének-zenei nevelés színvonalának megőrzése.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

Feladatok

- A zenei fejlődéshez alapvető feladat a gátlások feloldása.
- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- A 3-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása.
- Fontos, hogy a gyerekek örömmel, érzelmi gazdagsággal, felszabadultan énekeljenek. A megfelelő légkör biztosítja az érzelmi motiváltságot.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.

Sajátos nevelési igényű (SNI) gyermek esetén:

- érdeklődés felkeltése a zenehallgatás, aktív zenélés iránt
- környezetük hangjainak megfigyelése
- ritmusérzék alakítása
- hangforrás megkeresése
- hangkeltés különböző tárgyakon
- egyszerű ritmushangszerek megszólaltatása
- utánzásra késztetés
- zene, játék, mozgás, beszéd összekapcsolása
- a gyermek érzelmi életének alakítása, gazdagítása

5. Mozgás: mindennapos testnevelés

A tevékenységközpontú óvodai nevelés lényeges eleme a testi fejlesztés. A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni szükségleteket és képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A mozgásfejlesztéshez tehát hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán, minden mozgásra adódó lehetőség kihasználását a nap folyamán.

Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. A gyermekek napirendjét úgy célszerű összeállítani, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést és lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az ülésel együtt járó tevékenységeket. A mozgás és pihenés egyensúlyának biztosításával sikerülhet a gyermekek egyoldalú igénybevételét elkerülnünk.

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgásműveltség fejlődésének.

A természet erőivel – napfény, levegő, víz – történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi testnevelést lehetőleg a szabadban célszerű tartani. Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk. A jó eredmény eléréséhez az optimális tárgyi feltételei biztosításán túl azonban az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése is elengedhetetlen. A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi 20-30 perces testmozgás nem csak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is.

Feladatok

- Legyen lehetőségük a gyermekeknek saját testük mozgását átélni.

- Sokoldalú mozgástapasztalatokat szerezzenek a gyermekek az alapvető mozgásformák gyakorlása által.
- Folyamatosan fejlődjön a gyermekek mozgása és egyensúlyérzéke.
- A kéz finommozgásainak fejlesztésére nyújtunk változatos lehetőségeket.
- Segítsük elő a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának kialakulását.

Sajátos nevelési igényű (SNI) gyermek esetén:

- lelje örömét a mozgásban
- alakuljon ki a mozgásigénye
- alapmozgások kialakítása, gyakorlása
- utánzókézség fejlesztése
- testséma kialakítása
- mozgásos önállóság fokozása
- játékos formában történő általános izomerősítés
- térbeli tájékozódás fejlesztése
- mozgáskoordináció fejlesztése

VI.

A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

1. Játék és tanulási tevékenység

- Képesek olyan játékhelyzeteket létrehozni, amelyeket élményeik alapján ábrázolnak és a szerepeket, eszközöket önállóan ki tudják választani.
- Ismert meséket szívesen báboznak és dramatizálnak.
- Egyéni ötleteik alapján képesek olyan építményeket létrehozni, amelyek egyre pontosabbak és kombináltabbak.
- Szívesen vesz részt a szabályjátékokban, egészséges versengés jellemzi: vereségit, győzelmeit elfogadja.
- Kedves játékszereiket is át tudják adni.
- Igényükké válik a társakkal való együttműködés.
- Megértik és elfogadják játszótársaik elgondolását.
- Alkalmazkodnak a játék szabályaihoz.
- Önállóak a játék előzetes, közös tervezésében, a szerepek kiválasztásában, a játékszerek és eszközök megválasztásában.
- A barkácsoláskor létrehozott eszközt felhasználják játékukban és a dramatizáláshoz. Konstruáló játékokból bonyolultabb alkotásokat készítenek.
- Játékhelyzetekben újraalkotják a felnőttek tevékenységét

2. Társas, közösségi tevékenység

- Az eddig kialakult szokások a gyerekek igényévé válnak, amelyeknek természetes módon tesznek eleget.
- Együtt éreznek társaikkal, érdeklődnek egymás iránt, örülnek a közösen elért sikereknek.
- Szükség esetén segítenek egymásnak, bíznak önmagukban és társaikban.
- Kellő türelemmel viseltetnek egymás és a felnőttek iránt.
- Elfogadják az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat.
- Számba veszik a csoport tagjait, érdeklődnek a hiányzók után.
- Figyelmesen, türelemmel hallgatják meg az óvónő és a társaik közlését, kérdését.
- Ébredszik bennük a közösségi öntudat, örülnek a közösen elért sikereknek.
- Kialakul a csoport élete iránti érdeklődés.
- Természetes szükségletté válik a közös tevékenység.
- Érzelmileg és értelmileg egyaránt elfogadják és követik az óvónő kérését, útmutatását.
- Felfogják alapvető metakommunikatív jelzéseit (elismerés, nem tetszés, öröm, biztatás, szomorúság).

- Spontán alakuló kiscsoportokban képesek együttműködni egy-egy tevékenység, feladat elvégzésében, elfogadják a tennivalótól függő alá-, fölé- és mellérendelési viszonyokat.

3. Munkatevékenység

- Szívesen végeznek munka jellegű tevékenységeket.
- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát, szívesen vállalkoznak egyéni megbízások teljesítésére.
- Az étkezőasztalt pontosan és esztétikusan megterítik.
- Étkezés után segítenek az evőeszközök elrakódásában.
- Aktívan részt vesznek a teremrendezésben, ágyazásban.
- Szívesen közreműködnek a növények, állatok gondozásában.
- Örömmel segítenek társaiknak, szeretnek meglepetést készíteni a kisebbeknek, szüleiknek, az óvoda dolgozóinak.
- A saját személyükkel kapcsolatos teendőket önállóan, biztonsággal látják el.
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára.
- Önállóan, megfelelő sorrendben öltöznek, vetkőznek, ruhaneműjükkel gondosan bánnak, a cipőfüzőjüket megkötik.
- Étkezés közben kulturáltan viselkednek, igénylik az asztal esztétikus rendjét, helyesen használják az evőeszközöket.
- A tevékenységekhez szükséges eszközök előkészítésében segédkeznek, majd a helyükre gondosan visszateszi azokat.
- Önállóan, örömmel, igényesen végzi feladatát.
- A munkavégzéshez szükséges eszközöket önállóan használja.

4. Szabadidős tevékenység

- A gyerekek igénylik a mozgást és a szabad levegőn való tartózkodást.
- Önállóan eldöntik, hogy milyen mozgást választanak szabadidejükben.
- Meg tudják választani a tevékenységekhez szükséges eszközöket.
- Tudjanak dönteni a szabadidejük hasznos felhasználási lehetőségei között.

A komplex foglalkozások rendszere

1. Anyanyelv

- A gyerekek megfelelő szókinccsel rendelkeznek gondolataik érthető kifejezéséhez.

- Többnyire nyugodtan, figyelmesen tudják végighallgatni az óvónőt és társaikat.
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű tiszta beszéd.
- Beszédüket személyiségüknek és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik.
- A beszédhangokat tisztán ejtik.
- Aktívan használják kibővült szókincsüket.
- Összefüggően mesélnek, beszélnek, sok kötőszóval, néha időrendiség-tévesztéssel.
- Páros és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot.
- Képről cselekvéseket, történéseket leolvasnak.
- Észrevesznek, felfedeznek ok-okozati cselekvéseket.
- A kommunikációs játékok alkalmával fejlődik érzelmi kifejezőképességük, beszédmódjuk, szerep szerinti viselkedésük.
- Képesek a közléseket, jeleket felfogni és arra megfelelő módon reagálni.
- Önálló mese-, versmondás, dramatizáló képességük fejlődik a mesehallgatás, dramatizálás, kommunikáció elemeinek kiemelésével, a szereplők közti kapcsolat megfigyelésével. Bátran használják a mozgás, a pantomim elemeket.

2. Matematika

- Az óvónő kérdéseit, gondolatát megértik, követik. Matematikai jellegű problémáról saját gondolataikat szabadon is elmondják. Szívesen vállalkoznak a felvetett, vagy felismert problémák megoldására.
- Képesek különböző gondolkodási műveletek elvégzésére: azonosítás, általánosítás, összehasonlítás, következtetések levonása.
- Képesek jól ismert tulajdonságok alapján a tárgyakat szétválogatni, sorba rendezni.
- A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Megkülönböztetik a jobbra-balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, közé stb.)
- Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat megnevezni és szétválogatni.
- Tükörrel való tevékenységük tapasztalat- és élményszerzésre szolgál, térben ismerik a jobb és bal irányokat, értik és követik az irányokat.

3. Természet, társadalom, ember

- A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását. Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik az egyes évszakok főbb jellemzőit.
- megfigyelik az évszakok és élőlények egymásra gyakorolt hatását, az általuk ismert állatokat különböző szempontok szerint csoportosítják, ismereteik kibővülnek az ember munkájáról.
- Ismerik a környezetükben lévő intézményeket, esztétikai alkotásokat.
- Az általuk ismert állatokat megnevezik, csoportosítják lakhelyük és egyéb jellemzőik alapján.
- Ismerik a környezetükben előforduló növényeket, azok gondozását, felhasználási lehetőségeiket.
- Ismerik és gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában.
- Ismerik a közlekedési eszközöket, függetlenül attól, hogy a környezetükben előfordulnak-e.
- A testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően felsorolják. Igényesek testük tisztaságára.
- Felismerik, megnevezik a napszakokat és az azokhoz kapcsolódó tevékenységeket.
- Ismerik a színeket.

4. Művészeti tevékenységek

Mese, vers

- A gyerekek játék közben szívesen ismételtetik az oda illő szövegeket, rigmusokat.
- Várják, igénylik a mesemondást, mesehallgatást.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak a maguk és egymás szórakoztatására.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, elmondani.
- Ismert meserészletet szóban ki tudnak egészíteni.
- Megjegyzik és megnevezik a mese legfontosabb elemeit (szereplők, események, helyszínek).
- Képesek koruknak megfelelő színházi előadás cselekményének követésére.
- Tudnak 8-10-12 mondókát, 6-8 verset.
- Szeretik a tréfás és tündérmeséket.
- Pihenés előtt szívesen hallgatnak folytatásos mesét.
- A kedvelt mesehőseikkel megtörtént dolgokat beleviszik játékukba. Meséket dramatizálnak, báboznak, lerajzolnak egy-egy meserészletet.

5. Vizuális tevékenység

- Képzalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Képes a téralakításra- térbeli viszonyokat felismeri;
- Téralakításban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők.
- Beszélgetni tudnak az alkotásokról, megfogalmazzák értékítéletüket.
- Emberábrázolásban megjelennek a részformák, esetleg egyszerű mozgások.
- Megfigyelés után tudnak formát mintázni.
- Saját elképzeléseik alapján tárgyakat díszítenek.
- Megfelelően használják az eszközöket, rendelkeznek helyes ceruzafogással, koordinált szem és kézmozgással.
- Örömmel, saját kezdeményezésre ábrázol;
- Változatos technikákat ismer, és alkalmaz;
- Képes közös ábrázoló tevékenységre;
- Felismerhető részjegyekkel ábrázol embert;
- Változatosan használja a színeket, amelyeket meg is nevez;
- Létrehoz kiegészítő játékeszközöket;
- Szívesen nézeget népi és műalkotásokat.

6. Ének-zene, énekes játék

- A gyermekek örömmel játsszák az énekes játékokat.
- Szeretnek és tudnak is egyedül énekelni.
- Élvezettel tudnak figyelni a zenehallgatásra.
- Tudnak egyszerű táncos mozgásokat végezni helyes testtartással.
- Megkülönböztetik a zenei fogalompárokat (halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú).
- Felismernek néhány természeti környezetbeli hangot (többféle zenei és zörejhangot), hangszereket (ritmushangszereket és a furulya hangját), dallammotívum alapján ismert dalt.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Tudnak néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni.
- Tudnak dallam, vagy ritmusmotívumokat egyénileg visszaénekelni, visszatapsolni
- Tudnak társaikkal térformákat alakítani.
- A különböző mozgásokat és táncmozdulatokat társaikkal együtt, egyöntetűen, esztétikusan végzik.
- Tudnak élvezettel irányítás nélkül néhány dalos játékot.
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától. Tudják mindkettőt mozgással, járással, tapssal a dalból kiemelni.

- Megbeszélés, vagy egyéni ötletek alapján az éneklést ütőhangszerekkel tudják kísélni.

7. Mindennapos testnevelés

- A gyermekek szeretnek mozogni, szívesen és kitartóan játsszák a mozgásos játékokat.
- Mozgástapasztalataik az egyensúlyozásban, ugrásban folyamatosan bővülnek, mozgásuk összerendezetté, ritmusossá válik.
- Térészlelésük, termélységérzékelésük, időérzékelésük fejlődése következtében tudnak a térben tájékozódni.
- A mozgásfejlődés útját figyelem bevéve elsajátították a természetes mozgások elemeit (fejemelés, kúszás, mászás, ülés, állás, nyakizom-erősítés, járás, futás).
- Képesek sor- és köralakításra, tudnak ütemtartással járni, mozgás közben irányt változtatni.
- Tudnak labdát vezetni, dobni, megfogni, gurítani, vele célozni.
- Tudnak fél és páros lábon szökdelni, átugranak kisebb akadályokat.
- Az ügyességi játékok, egyéni és csoportjátékok szabályait betartják.
- Képes babzsákkal a fején egyensúlyozó járásra vízszintes padon;
- Tudnak rövidebb távon egyenletes iramban futni;
- Tudnak ütemtartással járni;
- Tudnak gurulóátfordulást végrehajtani előre

Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Az óvodai programunkban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. A sajátos nevelési igényű gyermekek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelésük. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.

A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Nevelőmunkánk során figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit, külön gondot fordítunk arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;

- a gyermek iránti elvárást fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógiai tanár, terapeuta közreműködése szükséges.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

- A testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- és egyéb fogyatékoságból, az autizmusból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása.
- A meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében.
- A különféle funkciók egyensúlyának kialakítása.
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszhetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai- orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- A fogyatékoság típusa, súlyossága.
- A fogyatékoság kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.
- A gyermek
 - életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
 - képességei, kialakult készségei,
 - kognitív funkciói, meglévő ismeretei.

Mindezek alapján a fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek fejlesztését. Az egyes fogyatékosági típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

Halmozott fogyatékoság esetén az adott gyermeknél, gyermekcsoportnál megállapított fogyatékoságok mindegyikére tekintettel kell lenni.

Indokolt esetben a nevelési programot egyéni fejlesztési terv is kiegészítheti.

Az óvodai fejlesztés során akkor lehetünk a leghatékonyabbak, ha a fejlesztő tevékenység mindig több funkciót érint egyszerre, a gyermek mindig a lehető legtöbb „csatornáját” használja tevékenységi során.

Cél:

A nagyothalló gyerekek elfogadtatása a halló gyerekközösséggel. A halló gyerekek segítsék a nagyothallót a napirendben való tájékozódásban, a csoport mindennapos

tevékenységében. A halló gyerekek tanuljanak meg kommunikálni, közösen játszani a nagyothalló társukkal és fordítva. Az óvodában dolgozó szakember, szakemberek segítségével megtanulják a beszédet megérteni és kommunikációs célra használni.

A súlyosan akadályozott beszédfejlődésű gyermekek elfogadtatása a csoportba járó gyerekekkel. Az óvodai csoport mindennapi életébe, a közösség munkájába történő bevonásuk. A beszédben akadályozott gyerekek képesek legyenek valamilyen módon megérteni önmagukat, a szakemberek segítségével az expresszív beszédük fejlesztése. A beszédbeli akadályozottságuk ellenére képesek legyenek az iskolához szükséges képességek elsajátítására.

Az értelmi sérült gyerekek szocializálása a gyerekközösségbe. A csoport mindennapi tevékenységébe történő bevonásuk, a képességeikhez mért feladatok elvégzetése. A kognitív funkciók minél intenzívebb fejlesztése a szakemberhálózat segítségével.

Az autista gyermekek elfogadtatása a csoportba járó gyermekekkel. A szociális, kommunikációs készségek célzott fejlesztése, a fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák kezelése, a mindennapi gyakorlati készségek tanítása.

Feladat:

- A testi, érzékszervi sérült gyerekek másságának elfogadtatása az óvodai közösséggel. A sérülésükből adódó hátrányok kompenzálása más területeken. A helyi szakemberek segítségével az iskolára való felkészítésük.
- A hiperaktív gyermekek magatartásproblémáiból adódó konfliktusok kezelése, elfogadtatása a gyerekközösséggel. Az óvodai magatartási normák megtanítása. A hiperaktív gyerekek figyelmének, kitartásának fejlesztése szakemberek bevonásával. A sajátos igények figyelembevételével az iskolára történő felkészítésük.
- A nagyothalló gyerekek speciális terápiával történő beszédtanítása, illetve hallásfejlesztése a meglévő szakemberek segítségével. Az iskolára történő felkészítésük normál óvodai közösségben.
- A súlyosan akadályozott beszédfejlődésű gyermekek logopédiai terápia során történő megsegítése, beszédértésük illetve expresszív beszédük fejlesztése arra a szintre, hogy képesek legyenek a beszéddel kommunikálni. A beszédhangjaik tisztítása, iskolára történő felkészítésük.
- Az értelmi sérült gyerekek sérülés specifikus terápiában részesítése, a kognitív funkcióik fejlesztése. A saját képességeikhez és munkatempójukhoz mért feladatok segítségével iskolára való felkészítésük.

- A testi, érzékszervi sérült gyerekek szakember segítségével, sérülés specifikumának megfelelően történő fejlesztése, illetve a kognitív funkcióinak óvodai közösségben sajátos módszerekkel történő előremozdítása.
- Az autista gyermekek között a szociális készségek, a kommunikáció, valamint a rugalmatlan gondolkodás, a fantázia fejlesztése a fő feladatunk. Ezeknél a gyerekeknél fokozottan törekednünk kell érzelmi biztonságuk megteremtésére. Ezt úgy érhetjük el, ha bejósolhatóvá, kiszámíthatóvá tesszük a napjukat, a velük történő eseményeket, a különböző tevékenységek egymásutániságát, sorrendjét.

Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése

- A nagyothalló gyermekek egyéni terápiás órán vesznek részt heti 2-3 alkalommal teherbírásuktól függően 20-45 perces intervallumban. A terápia két fő pillére a beszédindítás illetve az expresszív beszéd fejlesztése, valamint a hallásfejlesztés, hallási differenciálás, beszéd tisztítás.
- A súlyosan akadályozott beszédfejlődésű gyerekek egyéni terápiás órán vesznek részt, mely heti 2-3 alkalommal terhelhetőségüktől függően 20-45 percig tart. A terápia fő feladata a beszéd indítása, grammatikai rendszer kialakítása, szókincs bővítése, valamint a kifejező beszéd fejlesztése és a beszédhangok tisztítása.
- Az értelmi sérült gyerekek kognitív funkcióinak fejlesztése kiscsoportos formában történik. A fejlesztésük kiegészül egy nagy- és finommozgás fejlesztéssel, valamint a grafomotorium és írómozgás fejlesztésével. Amennyiben szükséges kiegészül a terápia a beszéd fejlesztésével is. A terápiás órák heti 2-3 alkalommal 20-45 percig tartanak a gyermek fejlesztési szükségleteitől, illetve terhelhetőségétől függően.
- A testi, érzékszervi sérült gyerekek sérülésspecifikumuknak megfelelően heti 2-3 alkalommal speciális egyéni terápiában részesülnek, melyek időtartama függ a gyerek életkorától és terhelhetőségétől.
- A hiperaktív gyerekek súlyosságtól függően heti 2 alkalommal egyéni illetve kiscsoportos terápián vesznek részt, mely elsősorban a figyelem fejlesztésére, valamint a hiányos vagy sérült funkciók korrigálására irányul.
- Autista gyermek esetében a konkrét elvárásokat, szabályokat érdemes vizuális (látható, képi) formában jelezni a gyermekek felé. Rendkívüli jelentősége van, hogy minden felnőtt azonos elvárásokat, szabályokat, magatartásmintákat közvetítsen számára. A legnagyobb problémát a strukturálatlan, vagyis a szabadidő jelenti. Ilyenkor az autista gyermekek nem tudnak mihez kezdeni magukkal, mert túl sok a választási lehetőség számukra. Megelőzhető a

kellemetlen helyzetek egy része, ha segítjük a gyermeket saját tevékenysége megtervezésében, megszervezésében. Pl. elkülöníthetünk neki egy külön kis sarkot, ahol alkalmanként félre vonulhat, napirendi illetve kommunikációs kártyák használatával segíthetjük a tevékenységekben.

A fejlődés várható eredményei:

- A sérülés specifikumától, ennek mértékétől, a terápiás idő tartamától, a gyermek terhelhetőségétől függően változik a fejlődés üteme, valamint az eredményesség. Az optimális az lenne, ha minden gyermeket fel tudnánk készíteni az iskolára úgy, hogy fejlesztőpedagógus illetve szakember segítségével el tudná végezni az általános iskolát. Az enyhébb esetekben az óvoda nagycsoportjára el kell érnie a gyermeknek azt a szintet, mint a kortársai.

A szociálisan hátrányos helyzetben lévők differenciált fejlesztése, fejlődésének elősegítése

- Az óvoda napi tevékenységei során fokozottabb figyelmet fordítunk a szociális hátrányokkal küzdő gyermekekre. Aktívabb részesei legyenek a mindennapi tevékenységeknek (öltözködés, étkezés, tisztálkodás).
- Óvodánk szokásait az első naptól igyekezzünk elfogadtatni, de ne erőltessük semmilyen tevékenységre.
- Ha helyesen cselekszenek, azt ne vegyük természetesnek, hanem dicsérjük meg érte. Mivel egyre több magatartási nehézséggel küzdő gyermek kerül az óvodába, igyekezzünk kideríteni a magatartási probléma okát, s ha azt nem tudjuk megszüntetni, igyekezzünk a gyermeket jó irányba terelni.
- Fontos az ilyen gyermeknél, hogy kivételes bánásmódot alkalmazzunk, sokat beszélgessünk, játsszunk vele, irányítsuk, de ne erőszakoljuk rá akaratainkat. Nagy kompromisszum készsége van szükség, hogy úgy tereljük a gyermeket jó irányba, hogy az ő akarata is érvényesüljön, de az óvónőé is.
- Különiségét fogadtassuk el a többi gyermekkel is. Igyekezzünk lekötni feladatokkal, bízzuk meg tevékenységgel, éreztessük vele a maga fontosságát. Érezze, hogy rá van szükségünk, fontos nekünk és nélkülözhetetlen.

Tanulási kudarcnak kitett gyermekek felzárkóztatását segítő tevékenységek

- A tanulási zavar feltételezhetően valamilyen minimális agyi sérülés következménye.
- A tünetek 3-4 évesen mutatkoznak meg először: figyelemzavar, nagymozgások (járás) össze rendezetlensége, finommozgások (rajzkészség) fejletlensége, iránytévesztés.

- Az óvodában az eltérő fejlettségű gyermekeket saját magukhoz képest lehet felzárkóztatni, ezért fokozott figyelemmel kell kísérni a gyermekek megismerését, fejlődését. Az arra rászoruló gyermekeknél a megfelelő szakember (logopédus, fejlesztő pedagógus) segítségét kell igénybe venni.

A gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő feladatok

A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek száma folyamatosan nő, s ez nagymértékben befolyásolja az óvodai nevelést. Minden óvónőnek különös figyelemmel kell kísérnie ezeknek a gyermekeknek a sorsát.

- Fokozott gondot kell fordítani az óvodáskorú gyermekek felkutatására, beóvodázására, a rendszeres óvodába járásra, az indokolatlan hiányzások megszüntetésére, különös tekintettel a veszélyeztetett és a hátrányos helyzetű gyermekekre.
- Egészséges, biztonságos környezetben a gyermekek életkorának, fejlettségének megfelelően alakítsuk ki az óvoda belső rendjét.
- A gyermekek harmonikus fejlődésének biztosítása.
- Feltétlen elfogadás felnőtt, ill. gyermek részéről.
- Ha a gyermek életkörülményei indokolttá teszik, (akár már 3 éves korától) a jegyző segítségét kérjük a beóvodázásához.
- Minden csoportban szűrjük ki a segítségre szoruló veszélyeztetett, ill. hátrányos helyzetű gyermekeket.

Veszélyeztetett (főképp szociális problémákból adódik)

- szülők felelőtlen életvitele, alkoholizmusa
- testi fenyítés, bántalmazás
- éheztetés
- szexuális zaklatás
- eltérő fejlettségű, beteg gyermek

Hátrányos helyzetű:

- rossz anyagi és lakáskörülmények
 - beteg szülők
 - tanulási, magatartási zavarok
- Folyamatos kapcsolattartás a gyermekvédelmi felelőssel
 - Minden óvónő ismerje a gyermekvédelmi feladatokat, a gyermekvédelmi felelős tájékoztasson az elért eredményekről, a további feladatokról. Szükség esetén fontos a közös családlátogatás.
 - Rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel, segítségadás, felvilágosítás az óvónők részéről. Szülők tájékoztatása a törvény által biztosított lehetőségekről, kedvezményekről.
 - Folyamatos kapcsolattartás az orvossal, a védőnővel

- Szükség esetén kérjünk segítséget a Gyermekjóléti Szolgálattól, az önkormányzat szociális bizottságától
- Kapcsolatot kell tartani a Nevelési Tanácsadóval és a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottsággal.

A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

A család legfontosabb társadalmi funkciója a gyermeknevelés. A család hatásának döntő szerepe van a gyermek egészséges testi, érzelmi és értelmi fejlődésében. Az óvoda gyermek fejlődését is az otthon érzelmi biztonsága alapozza meg. Az óvoda a családdal együtt, a családi nevelés funkcióját erősítve tudja a nevelő szerepét betölteni. Az együttműködés jó kapcsolatban kell, hogy megvalósuljon, melynek alapja a kölcsönös bizalom és a gyermekért érzett felelősség. Ennek érdekében az óvodapedagógus igyekezzék megismerni a családok életmódját, a gyermek helyét a családban, folyamatosan tájékoztassa a szülőket arról, hogy mi történik az óvodában.

Az óvodapedagógus minden egyes családdal külön találja meg a kapcsolatteremtés, az együttműködés, szükség esetén a segítség legmegfelelőbb módját. A bizalmat ébresztő, elfogadó magatartás többnyire lehetővé teszi, hogy a szülők az óvodapedagógussal együtt találjanak megoldást a gyermekükkel kapcsolatos kisebb-nagyobb gondjaikra. A kapcsolat alakulásában lényeges, hogy a szülők bízassanak az óvónő diszkréciójában

A szülők általában örömmel fogadják minden tájékoztatást az óvoda életéről, és különösen érzékenyen figyelnek a gyermekükről szóló információkra, értékelő megnyilatkozásokra. A családdal való együttműködésben az óvodapedagógusnak vállalnia kell a megértő, tapintatos, de a problémákat nem elmosó, tehát őszinte, nyílt kommunikációt.

A családdal való együttműködésnek számtalan formája alakult ki: folyamatos napi kapcsolat, szülői értekezletek, fogadóórák, nyílt napok, családlátogatások, közös rendezvények. A szülői szervezet működése is lehetőséget teremt a szorosabb kapcsolatépítésre.

Az állami gondozott gyermekek nevelése érdekében folyamatos kapcsolatot tartunk a gyámügyi előadóval, a nevelésüket felügyelő szakemberrel.

Az óvoda működési, gondozási, nevelési-oktatási feltételei

Az óvodai nevelés a közoktatás szerves része, fő feladata a gyermek személyiségének kibontakoztatása.

Jó képességű, kreatív gyermekeket elavult módszerekkel és eszközökkel nem lehet képezni és fejleszteni. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja és a választott Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program, mint tanterv, feltételül szabja a nevelési, oktatási feladatokhoz szükséges eszközök meglétét. A nevelési eszközökre

minden tanévben a költségvetésnek kell biztosítania a megfelelő pénzüsszeget, óvodánként a működési feltételeken felül. Az óvodapedagógus figyelmét, idejét, energiáját nem vonhatja el munkaköri feladataitól az állandó pénzügyítés.

Az adaptált nevelési programunk az óvónő és a dajka együttműködésére, összehangolt munkájára épül. Jelenleg mindkét óvodában takarítói feladatokat látnak el a dajkák, a nevelést nem tudják segíteni. Szükség lenne 1 fő kisegítő személyzetre, hogy a dajkák a csoportok rendelkezésére tudjanak állni, s részt vehessenek a tanterv megkövetelte nevelőmunkában.

Egyre több gondozási probléma merül fel, az óvodapedagógus nem győzi egyedül ellátni, s amíg ezzel foglalkozik, a fontosabb feladatai szorulnak háttérbe.

Mindkét óvodában figyelni kell a biztonságos munkára, ezért a meglévő berendezések állandó karbantartására van szükség udvaron és épületben egyaránt.

Hagyományok, szolgáltatás

Már meglévő hagyományainkat az elkövetkezendő időszakban is szeretnénk tovább ápolni és bővíteni.

A szülőkkel való kapcsolattartást fontos feladatnak érezzük, hiszen együtt a családdal tudunk előrelépni nevelési céljaink elérése érdekében.

Tervezzük továbbra is:

- Szüreti felvonulást
- Márton napot
- Mikulás és karácsonyi ünnepet
- Farsangi mulatságot
- Télkergetőt
- Tavaszköszöntőt
- Anyák napját
- Gyermeknapot
- Évzáró ünnepélyt
- Munkaértekezleteket
- Pedagógiai témájú előadásokat szülőknek
- Fogadóórák megtartását
- Nyílt nap helyett folyamatos látogatást, megbeszélés szerint
- Bármilyen összejevetelt, ami ötletes és a közösségi érzés kialakulását szolgálja

A továbbiakban is változatlanul szeretnénk megvalósítani:

- A hitoktatást
- A logopédiai szolgáltatást
- Az iskolával, első osztályosokkal, a leendő elsős tanító nénikkel való kapcsolattartást
- A gyermekorvossal, a védőnővel való együttműködést
- A Nevelési Tanácsadóval, a Tanulási Képességet Vizsgáló Bizottsággal való kapcsolattartást

Melléklet

A működéshez

- nyílászárók cseréje I. sz. Óvodában
- mosdók folyamatos javítása, felújítása
- WC- tetők cseréje,
- WC-csészék javítása, cseréje
- gyermek WC-k elválasztóinak felújítása
- 1 csoportszoba padlójának cseréje
- kerti szerszámok beszerzése
- biztonságos játékraktár
- zárható utcai ajtó
- II. sz. Óvoda udvarán kb. 10 m x 10 m-es szilárd burkolat kialakítása

Neveléshez, oktatáshoz

Korszerű képességfejlesztő játékok biztosítása csoportonként. A foglalkoztatási, tevékenységi formákhoz csoportonként, életkori sajátosságoknak megfelelő eszközök: rajzlaptól a vetítógépig, amire manapság szükség van.

Eszközигény az óvodai neveléshez, oktatáshoz

Anyanyelvi neveléshez

- bábok (sík- és kesztyűbábok, zacskóbábok, termésfigurák)
- maskarák, különböző ruhadarabok (kalap, pörgős szoknya, „menyasszonyi fátyol”, különböző színű és stílusú kendők, terítők, plédok, babák, mackók, plüss állatok)
- mese és verses könyvek
- Ravensburger képességfejlesztő játékok
- Ravensburger memóriafejlesztő játékok
- ping-pong labda
- szalvéta, papír zsebkendő

Matematikai neveléshez

- színes rudak (készlet)
- mágnes lapok
- mágnesek
- matematikai játékok
- MINIMAT készlet
- geometriai készlet
- fonalak, színes szalagok, gyöngyök, kártyák, dobókocka, kicsi üvegek
- kétoldalas tükör
- feladatlapok

Művészeti tevékenységekhez

Ének-zene

- cintányér
- triangulum
- furulya
- dob
- csörgődob
- csengő
- népi hangszerek
- magnetofon
- kazetták
- CD lejátszó
- táncos szoknyák, kendők, kalapok, szalagok

Vizuális nevelés

- színes ceruzák
- zsírkréták
- filctoll
- kréták
- 12 színű vízfesték
- tempera
- 10-es, 4-es ecsetek
- rajzlapok
- írólapok
- dekor és fotókarton
- színes papír, csomagolópapír
- hurkapálca
- ceruzahegyező
- gyurma
- ragasztó
- ollók
- agyag
- textil, bőr, celofán, fonal, madzag, szalag, zsenília, gyertya
- szög, barkácsfelszerelés
- különböző hüvelyes növények magvai
- termések

Testneveléshez, szabadidős tevékenységhez

- tornaszőnyeg
- zsámoly
- bordásfal
- tornapad
- karika
- szalagok
- babzsák
- rongy-, lég- és gumilabdák
- kis súlyú medicinlabdák
- botok
- ugrókötél
- lengőhinták
- trambulín
- kengurulabda
- mászókötel
- roller
- gördeszka
- futball labda

Környezet megismeréséhez

- nagyító
- távcső
- szemléltető képek
- kártya készletek
- falu-város készlet
- közlekedési eszközök
- edények, virágföld ültetéshez
- üvegedények, tálak, tálcák hajtatáshoz
- kerti szerszámok (kis méretűek)
- színes ceruzák
- feladatlapok
- ismeretterjesztő könyvek, folyóiratok
- diavetítő, dia-képek
- kosarak

Óvodánk írásos dokumentumai

Dokumentum	Hol található
<p>Tartalmi munka</p> <p>Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja</p> <p>Tevékenységek központú Óvodai Nevelési Program (adaptált programunk)</p> <p>Óvodavezető éves pedagógiai működési terve</p> <p>Helyi program kiemelt feladatai</p> <p>Ellenőrzési, látogatási terv</p> <p>Csoportnaplók</p> <p>Felvételi és mulasztási naplók</p> <p>Felvételi, előjegyzési napló</p> <p>Gyermek fejlődési anyaga – fejlődési lapok</p> <p>Szakmai munkaközösség terve</p> <p>Minőségbiztosítási Program</p>	<p>Iroda</p> <p>Iroda</p> <p>Iroda</p> <p>Iroda</p> <p>Iroda</p> <p>Iroda</p> <p>Csoportszobák</p> <p>Csoportszobák</p> <p>Iroda</p> <p>Csoportszobák</p> <p>Óvónők, munkaközösség vezető</p> <p>Iroda</p>
<p>Óvoda működését meghatározó dokumentumok</p> <p>Alapító okirat</p> <p>Szervezeti és Működési Szabályzat</p> <p>Házirend</p> <p>Munkarend</p> <p>Munkaköri leírás</p>	<p>Iroda</p> <p>Iroda</p> <p>Folyosón kifüggesztve, iroda</p> <p>Óvónők, iroda</p> <p>Óvónők, dajkák, iroda</p>
<p>Közalkalmazotti jog, érdekvédelem</p> <p>Kollektív szerződés</p>	<p>Iroda</p>
<p>Egyéb szabályozások</p> <p>Közoktatási törvény</p> <p>ÁNTSZ. Ellenőrzési napló</p> <p>Óvodai törzskönyv</p> <p>Tűzriadó terv</p>	<p>Iroda</p> <p>Iroda</p> <p>Iroda</p> <p>Iroda</p>

A DUNASZENTGYÖRGYI ÓVODA KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAMJA

„Az 1997. január 1-én életbe lépett természetvédelmi törvény 64.§ (1)-ja szerint, a természet védelmével kapcsolatos ismereteket valamennyi oktatási intézményében oktatni kell.” (Magyar Közlöny 1996. évi 53. száma). Mivel a környezeti nevelésnek a környezetvédelem és a természetvédelem is egyaránt része, ezért az óvodák pedagógus közösségeinek törvényi kötelezettsége a törvényben foglaltakból rájuk háruló feladatoknak minél színvonalasabb megoldása, és az azokhoz szükséges feltételek megteremtésére való törekvés. Az óvodai nevelés alapprogramja jelentőségének megfelelően kezeli a környezeti nevelést. Környezetünk szeretete, védelme elengedhetetlen feltétele életünknek. Olyan nemzedékre van szükség, amelynek a környezetvédelem nemcsak nagybetűs plakátot, vagy alkalmi „nagytakarítást” jelent, hanem életmódot.

Már óvodáskorban kell megkezdenuk a környezetvédő, természetvédő személyiség kialakítását. Ebben az életkorban teremtyük meg az érzelmi vonzódást a természet iránt, ekkor alakítjuk ki azoknak a szokásoknak a körét, amelyek szilárd alapot adhatnak a további életkorokra. Mivel az óvodáskor végére kialakulnak a gyermek alapvető személyiségjegyei, fontos feladatunk, hogy felkeltsük érdeklődését a természet szeretete iránt.

Az óvoda egyik feladata tehát, hogy:

„a gyermek nyitottságára építve az óvoda segítse elő, hogy a gyermek rácsodálkozhasson a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt.” (Óvodai nevelés országos alapprogramja, SEMIC Interprint 1996. 7. oldal.)

Óvodáskorban a közvetlen környezetünkből kiindulva kell rávezetni a gyerekeket arra, hogy óvják, tiszteljék és szeressék környezetüket: óvodai környezet, lakóhely, haza.

Az óvodáskorú gyermek még nem tud olvasni, ezért minden ismeretet a nyelv segítségével sajátít el és a tevékenységek folyamán tapasztal.

Az óvodapedagógus feladatai között szerepel, hogy „biztosítson alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.”(Óvodai nevelés országos alapprogramja, SEMIC Interprint 1996. 13. oldal.)

Óvodai programunknak a Tevékenységközpontú óvodai nevelési programot választottuk. E programmal 1999 szeptembere óta dolgozunk. A program, mint ahogy arra a neve is utal, a gyermeki tevékenységet állítja a nevelés középpontjába. A nevelőmunka és azon belül a környezeti nevelés igen pozitív megközelítésű.

A program célja a gyermeki személyiség sokoldalú fejlesztése a spontán és tervezett környezeti hatások és érzelmek során.

A Tevékenységközpontú óvodai nevelés tartalma, így a környezeti nevelésé is, a tevékenységekben jelenik meg és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg.

A feladatrendszer elemei:

1. Játék- és tanulási tevékenységek.
2. Társas és közösségi tevékenységek.
3. Munka tevékenységek.
4. Szabadidős tevékenységek.

A feladatrendszer elemei nem különülnek el egymástól, hanem egymásba fonódva segítik az óvodáskorú gyermek nevelését.

A környezeti nevelés szervezeti keretei, helyszínei, módszerei:

1. Szervezeti keretei: séták, kirándulások.

2. Helyszínei:

a, Természetes és mesterséges társulás:

- rét, vízpart,
- Hősök kertje,
- állattenyésztő telep,
- játszótér és a mellette található park,
- gyümölcsös,
- üvegház, fóliasátor, stb.

b, Társadalmi, épített környezet:

- Faluház,
- iskola,
- konyha,
- a másik óvoda, stb.

3. Módszerek:

a, Megismerés:

- analitikus megismerés: részekre szedheti a virágot, felszeleteljük a gyümölcsöt, stb.
- holisztikus megismerés: a gyerekeket egységében éri a körülötte lévő élőlények, tárgyak, jelenségek hatásai-séta során süt a nap, meleg van stb.
- érzelmi és értelmi töltésű megismerés: fontos feladatunk, hogy a gyermek eljusson a más élőlény életének tiszteletben tartásáig, az emberi alkotások megbecsüléséig, az állatok még az addig ellenszenves is volt) megszeretéséig.

b, Hagyományos pedagógiai módszerek: - beszélgetés, elbeszélés, szemléltetés, magyarázat, bemutatás, stb.

c, Tudományos ismeretszerzés módszerei:- megfigyelés, leírás, vizsgálódás, kísérlet, mérés, összehasonlítás, stb.

Az óvoda nevelőtestületének feladatai:

1. Szűkebb és tágabb környezetünk gondozása és védelme:

- a Föld védelme,
- a víz védelme,
- a levegő védelme,
- a növényvilág védelme, az állatvilág védelme,
- a táj védelme.

2. A környezetvédelmi feladatok megismertetése a szülőkkel a tanévnyitó szülői értekezleten.

A NÉGYES FELADATRENDSZER ÉS A KÖRNYEZETI NEVELÉS KAPCSOLATA

1. JÁTÉK- ÉS TANULÁSI TEVÉKENYSÉGEK

TEVÉKENYSÉGEK	TANULÁSI TARTALMAK	
	TÁRSADALMI KÖRNYEZET	TERMÉSZETI KÖRNYEZET
<p>SZEREPIJÁTÉKOK</p> <p>-boltos játék, -orvosi játék, -fodrászos játék, -bábszínházba megyünk, -kirándulni megyünk, -babakonyhai játék, -babaszobai játék,</p>	<p>A társadalmi környezet által közvetített viselkedési szabályok, szokások megismerése, elsajátítása. Kommunikációs lehetőségek megismerése. A játék témájának megfelelő szereplők munkájának, foglalkozásának megismerése, utánzása. A játék tartalmától függően szókincsbővítés, gondolkodás és emlékezőképesség fejlesztése.</p>	<p>A növények , állatok nevei, termőhelyük, élőhelyük. Fogyasztásuk, felhasználásuk módjai. Egészséges életmód: táplálkozás, Az időjárásnak és alkalomnak megfelelő öltözködés, testápolás. Környezetünk tisztántartása.</p>

<p style="text-align: center;">SZABÁLYJÁTÉKOK</p> <p>- mozgásos szabályjátékok, - verseny-, és ügyességi játékok, - értelemfejlesztő szabályjátékok,</p> <p style="text-align: center;">BARKÁCSOLÁS- ÁBRÁZOLÁS</p> <p>Például: - húsvéti tojások festése - terménybábok készítése: (dióból, gesztenyéből, makkból ,stb.)</p>	<p>- képes dominók, - kérdezz-felelek, találós kérdések, - párkereső kártyajátékok: foglalkozások- munkaeszközök, puzzle- kirakó játékok, háztartási munkák- eszközeik, közlekedés közege- közlekedési eszköz,</p> <p>- húsvéti hagyományok: locsolkodás, ajándékozás, - húsvéti ételek: sonka, főtt tojás, sütemények</p>	<p>Szervezzünk minél több szabályjátékot természeti környezetben.</p> <p>- kakukk-tojás játék: növényekkel, állatokkal, - kártyajáték-memória játék: színek, formák, állatok-kicsinyeik, állatok-táplálékai, állatok-élőhelyük, növények-termőhelyük, növények-terméseik, ehető-nem ehető termések, fák, cserjék-leveleik, évszakok-öltözékek, - párkereső kártyajátékok a fenti témákban is. - képes dominók, - kérdezz-felelek, találós kérdések</p> <p>- tojással szaporodó állatok, - tojásfőzés, - nyers és főtt tojás állagának összehasonlítása, a tojás részei,</p> <p>Az asztalon látottak közös neve? Megbeszélés tárgya lehet: - termőhelyük, - az egyes termények részei, fogyasztásra való előkészítésük módjai, - fogyasztásuk módjai, - a fa, bokor mely részén növekszik,</p>
--	---	---

2. TÁRSAS ÉS KÖZÖSSÉGI TEVÉKENYSÉGEK

- a, hagyományos ünnepek: anyák napja, gyermeknap,
- b, néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepek: advent, karácsony, farsang, húsvét, szüreti c, nemzeti ünnepek: március 15. , október 23.
- d, élő-és élettelen természet nevezetes napjai:
 - Víz világnapja (márc.22.),
 - Föld napja (ápr.22.),
 - Madarak és fák napja (máj.10.),
 - Állatvédelmi nap (okt.4.)

Feladatok az előzőekkel kapcsolatosan:

- az ünnepekre, ünnepélyekre való közös készülődés, tevékenykedés,
- alapanyagok begyűjtése,
- ajándékok, terem- és ablakdíszek készítése,
- az ünnepi hangulat megteremtése,
- versek, mesék, történetek és dalok kiválasztása.

3. MUNKATEVÉKENYSÉGEK:

A környezeti nevelés szempontjából a munkafajták közül a növény- és állatgondozást, az óvoda közvetlen környezetének rendben és tisztántartásában, esztétikussá tételében való aktív részvételt emeljük ki:

- növénygondozás a csoportszobában, folyosón, veteményeskertben: öntözés, gyomlálás, kapálás,
- termények- termések összegyűjtése.

A gyerekek azoknak a koruknak megfelelő tevékenységeket végzik el, amelyek fizikailag nem terhelik meg, és amelyekhez kedvük van:

- udvar, csoportszoba rendbetétele, takarítása: levélgyűjtés, söprögetés, teremrendezés,
- az akváriumban élő halak etetése, a víz pótlása,
- magvak gyűjtése, elhelyezése a madáretetőben,
- naposi munka: az asztalok leterítése, tányérok, poharak, evőeszközök asztalra helyezése,
- a tevékenységek során összegyűlt papírhulladék összegyűjtése a szemetesbe.

4. SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉG

Sokféle környezeti tartalmú szabadidős tevékenységet tervezhetünk.

Ilyenek pl.:

- szerepjátékok
- szabályjátékok
- barkácstevékenységek
- séták
- kirándulások

Feladataink séták, kirándulások alkalmával:

- természet szépségének felfedeztetése
- növények, állatok, bogarak, rovarok szeretetére nevelés (ne tépkedjék a virágokat, ágakat, ne tapossák el a bogarakat)
- ne egyenek meg ismeretlen növényeket, bogyókat
- az utcán, az erdőben ne szemeteljenek
- ne szedegessenek fel a földről elszóródott tárgyakat
- ne simogassanak idegen állatokat (kutyát, macskát), ne is ijesztgessék azokat.

A DUNASZENTGYÖRGYI ÓVODA EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAMJA

Testi és lelki erőnlétre egyaránt fel kell készíteni a gyerekeket, ami egymással mindig kölcsönhatásban van.

Az egészség: teljes testi, fizikai, szomatikus szellemi, szociális jólét.

Az egészségvédelemhez tárgyi feltételek szükségesek:

- gyermekenként 2 négyzetméter alapterület
- folyóvizet kézmosás,
- mosdó és ivóvíz elkülönítése,
- mosdóvíz fertőtlenítése,
- helyes megvilágítás,
- világos csoportszobák,
- pormentes égőtestek,
- 25 fő gyerekre 50 négyzetméter játszóterület,
- a levegő hőmérséklete a foglalkoztatóban 20 C°,
a mosdóban 24 C°

Orvos, védőnő közös munkája:

- együttműködés,
- ellenőrzés,
- segítség,
- felvilágosítás.

Az óvodában folytatott egészségvédő-, egészségre nevelő tevékenység az óvónő és minden óvodai dolgozó rendeletben előírt, alapvető, mindennapos tevékenysége.

Az egészségvédő tevékenység:

- orvosi jellegű,
- megelőző jellegű (védőoltások).

Az orvosi tevékenység ritka, mivel zömmel egészséges gyerek jár óvodába.

Néha előfordulnak a nap folyamán megbetegedések. Ilyen esetben értesítjük a szülőket, megérkezésükig a gyermeket elkülönítjük. Sürgős esetben, amennyiben a szülőket nem sikerül elérnünk, a gyermeket orvoshoz visszük.

1. Egészségvédelem

- helyes életmód,
- alapvető ismeretek közlése,
- meggyőzés, magatartásformálás.

a, Általános higiénés nevelés:

- higiénés szemlélet és kifogástalan higiénés nevelői magatartás,
- szomatikus egészség állapotának ellenőrzése az egész nap folyamán (személyi tisztaság, a zsebkeendő használata, a haj gondozottsága).

b, Bőr-, haj-, körömápolás:

- önálló kézmosás begyakorlása (eszközbiztosítás, körömkefe, saját törölköző, fésű, stb...).

c, Fogápolás:

- intenzív rágás,
- helyes táplálkozás (zöldség, gyümölcs),
- helyes fogmosás.

d, Egészséges ruházkodás:

- réteges öltözködés,
- az időjárásnak megfelelő cipő, amely tartja a bokát,
- testével műanyag alsónemű ne érintkezzen.

2. Környezethigiéniára nevelés

- a, Felszerelések higiénája (didaktikai eszközök, barkácseszközök, ábrázoláshoz használt eszközök).
- b, Helységek és az udvar higiénája:
 - helyes WC használatra szoktatás,
 - csoportszoba tisztaságának védelme (szemét, hulladék helyes tárolására nevelés, állandó szelőztetés),
 - a szabadban tartózkodás az egészségvédelem alapvető elve,
 - a mozgás szabadsága baleseti veszélyt is rejt (pl. harci játékok, vívás, kihevülést eredményező futkározás) megelőző intézkedéseket kell tenni.
- c, Fertőző betegségek:
 - megelőzésére a gyerekeket nevelni kell (rendszeres kézmosás, zsebkeendő, közös használati tárgyak, játékszerek használata, egyéni higiénés felszereléssel való tisztálkodás), rendszeres nevelői felügyelet, higiénés kontroll (bőr, haj, ruházat)
 - fertőző betegségek felderítése.

Járvány idején fokozottan fontos a fertőtlenítés.

3. Egészséges táplálkozás, kulturált étkezés

Az étel az óvodába zárt higiénés eszközökben érkezik.

Az egészséges étkeztetés mellett minden nevelő köteles szót emelni. Kulturált tálalás, kulturált étkezési szokások kialakítása: kés, villa, kanál, pohár, szalvéta használata kis-, középső-, nagycsoportban.

Az étkezések jó hangulatban történjenek (a gyerekre ráerőltetni nem szabad az ételt, de kóstolja meg).

4. A szervezet edzése, kondicionálás, testnevelés

A gyerekek testi, lelki kibontakozása szempontjából fontos.

El tudja viselni a környezeti stressz hatásokat, alkalmazkodó képes legyen. Minél többet tartózkodjon a szabad levegőn, ez alatt mozgásos játékokat végezzen.

A szervezet edzése:

- légfürdő,
 - napfürdő,
 - vízfürdő,
- } ezeket rendszeresen végezze a teherbíró képességéhez mérten.

5. Betegségek, kisebb rendellenességek prevenciója és korrekciója

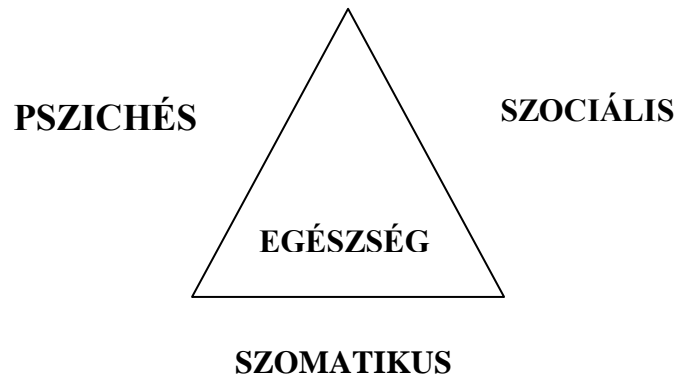
- hibás testtartásból származó rendellenességek (gerincoszlop elferdülése, lúdtalp, hanyag testtartás), melyeket testnevelés foglalkozáson lehet korrigálni.
- gombás bőrgyulladás, fejtetű,
- nagyothalló, beszédhibás, látászavarban szenvedő gyerekek kiszűrése,
- gyermekorvos, pszichológus, védőnő segítségének kérése,
- bevizelő, beszélő, nemi szerveivel játszó gyerekek, okok feltárása, családlátogatás, szülőkkel folytatott bizalmas beszélgetés.

6. Óvodai és utcai balesetek megelőzése

Nem elég az egészséget megvédeni, edzeni, az életet is védeni kell.

- balesetveszélyes helyek, alkalmak megmutatása, helyes magatartás gyakorlása (pl. ajtócsukás, bútorok mozgatása, játékrendezés, olló használata, kés, villa, használata),

- közlekedésre nevelés: óvoda környéke,

Bármelyik oldal sérül, az az egység megváltozásához vezet.

7. Lelki egészségvédelem

Az óvodai egészségnevelés feladatul tűzi ki a kisgyermek szociális biztonságának (félelem-mentességének), adottságainak, képességeinek, törekvéseinek, személyiségének, tulajdonságai szabad kibontakozásának elősegítését, a tartós pszichikus stressz megelőzését, a harmonikus társkapcsolatok és az empátiás készség alakítását.

A pszicho higiénés nevelés nem külön feladat, hanem a mindennapos nevelőmunkánk része.

FELADATAINK:

- a pszichés egészséget fenntartani,
- a sérüléseket megelőzni,

- a szociális milió sérülését korrigálni,
- a pszichés sérüléseket megelőzni,
- szükség esetén gyermekjóléti szolgálat igénybevétele.

KÜLÖNLEGES FELADAT:

- a rémült gyerekek pszichés gondozása,(elszenvedett sérülésük korrigálása),
- visszavezetésük a közösségbe,
- vészhelyzet megszüntetése,(a gyermekvédelmi feladatok alapvető része a csoportban dolgozó óvodapedagógusok mindennapi munkájának).

A pszichohigiénés nevelés feltételei:

a, Gyermek szempontjából:

- a gyermek biztonságérzetének megteremtése (anya-gyerek kapcsolata),
- a személyiség szabad kibontakozásának lehetősége (nyugodt légkör kialakítása),
- a harmonikus társkapcsolat alakítás lehetősége (játzási szolidaritás).

b, Óvónői oldalról:

- az óvodapedagógus empátiás készsége,
- a stressz okok felismerésének képessége,
- pszichológiai (lelki vezetési) készség,
- egyszerűbb korrekció elvégzésére való felkészültség.

Minden gyerek egyéni bánásmódot is igényel. Fontos feladatunk az önképzés a rendellenességek minél előbbi felismeréséhez és azok korrekciójához.

8. Idegrendszeri-pszichés zavarok megelőzése:

a, Vegetatív idegrendszer zavara:

- sérült idegállapot zavara,
- éjszakai alváshiány,
- túlzott megterhelés,
- kimerülés,
- félelem, szorongás (szédülés, fejfájás, tenyérizzadás, szapora szívverés, stb).

b, Hiper mobilitás:

- túlmozgásosság,
 - mozgásnyugtalanlás,
 - lábak lóbálása,
 - gyakori felállás,
 - ide-oda csúszkálás,
- } vegetatív idegrendszer túlterheltségének jelei.

Az ilyen gyerek rossz, szófogadatlan. Feladatunk az okok felderítése.

Óvónő nevelői tevékenysége:

- minél több mozgásos feladat szervezése,
- szabad levegőn való mozgás biztosítása,
- gyermek edzése (levegőn, napfényben, hidegvizes lemosás és szárazra dörzsölés technikája).

A meleg nevelői bánásmód szükséges. Ne gátoljuk, ne követeljünk sokat, óvni kell a kisgyereket a kudarctól.

9. Az érzelmi élet zavarai:

- megoldatlan konfliktushelyzet-kudarcc, frusztráció, düh, félelem, szorongás,
- agresszió (vágy, cél elérése, kudarc elkerülése) - támadó viselkedés,

Az óvónő feladata:

- a gyerekekkel való megbeszélés, kibeszéltetés, közös élményszerzés
- a családi minta megkeresése, amelyről ezt a magatartási formát másolta.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Elfogadta: Az óvoda nevelőtestülete
2013. március 20.

Véleményt nyilvánított: A Dunaszentgyörgyi Óvoda Szülői Közössége
2013. március 27.

Jóváhagyta: Dunaszentgyörgy Község Önkormányzatának
Képviselő-testülete
2013.

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

1. A helyi nevelési program érvényességi ideje:

- Az óvoda 2013. szeptember 1. napjától szervezi meg munkáját e pedagógiai program alapján.
- A pedagógiai programban található helyi nevelési terv 2013. szeptember 1. napjától az óvoda minden csoportjában bevezetésre kerül.
- A program érvényességi ideje öt nevelési évre – azaz 2013. szeptember 1. napjától 2018. augusztus 31. napjáig szól.

2. A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata:

- A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósítását a nevelőtestület folyamatosan, az intézményi minőségirányítási programban meghatározottak szerint vizsgálja.
- A nevelők szakmai munkacsoportja minden nevelési év végén írásban értékeli a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.
- A 2017 - 2018. nevelési év során a nevelőtestületnek el kell végeznie a pedagógiai program teljes – minden fejezetre kiterjedő – felülvizsgálatát, értékelését. Szükség esetén e pedagógiai programot módosítani kell, vagy teljesen új pedagógiai programot kell kidolgozni.

Az óvodavezetés az értékelés előkészítéseként a nevelési év folyamán szerezzé be az intézményi minőségirányítási programban meghatározott partnerek véleményét.

- A nevelőtestület felkéri a Szülők Közösségét, hogy a pedagógiai programban leírtak megvalósulását a 2016 - 2017. nevelési év lezárását követően átfogóan elemezze.

3. A pedagógiai program módosítása:

- A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:
 - az óvoda vezetője
 - a nevelőtestület bármely tagja
 - a nevelők szakmai munkacsoportja
 - a szülők közössége
 - az óvoda fenntartója
- A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el, és a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.
- A módosított pedagógiai programot a jóváhagyást követő nevelési év szeptember 1. napjától kell bevezetni.

4. A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala:

- Az óvoda pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.
- A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:
 - az óvoda fenntartójánál
 - az óvoda vezetői irodájában a vezetőnél
 - az I. sz. Óvodában

5. A helyi nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- a törvény módosítása
- fenntartói elvárások, feltételek változása
- hálózatbővítés, leépítés
- személyi feltételek változása

6. Előírás a programmódosítás előterjesztésére

- írásbeli előterjesztés az óvoda nevelőtestületének
- részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten
- szóban véleményezés, döntés a módosítás elfogadásáról

Hatályba lépés ideje: 2013. szeptember 1.

Dunaszentgyörgy, 2013. március 30.

Monos Sándorné
óvodavezető